

Азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау, есепке алу, есептен шығару және кәдеге жарату қағидаларын бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрінің 2014 жылғы 2 маусымдағы № 267 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2014 жылы 12 маусымда № 9505 тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2016 жылғы 10 маусымдағы № 618 бұйрығымен

Ескерту. Бұйрықтың күші жойылды - ҚР Ішкі істер министрінің 10.06.2016 № 618 бұйрығымен.

«Азаматтық қорғау туралы» 2014 жылғы 11 сәуірдегі № 188-V Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы 1-тармағының 31) тармақшасына сәйкес

Б Ұ Й Ы Р А М Ы Н :

1. Қоса беріліп отырған Азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау, есепке алу, есептен шығару және кәдеге жарату қағидалары бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар министрлігінің Азаматтық қорғаныс департаменті Қазақстан Республикасы заңнамада белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін және ресми жариялануын қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар вице-министрі В.В. Петровқа жүктелсін.

4. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн еткен соң қолданысқа енгізіледі.

<i>Министр</i>	<i>B. Божко</i>
Қазақстан	Республикасы
Төтенше	жағдайлар
2014	маусымдағы
№ 267 бекітілді	

Азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау, есепке алу, есептен шығару және кәдеге жарату қағидалары

1. Жалпы ережелер

1. Осы Азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау, есепке алу, есептен шығару және кәдеге жарату қағидалары (бұдан әрі – Қағидалар) азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау, есепке алу, жинақтау, ұзак сақтауға қабылдау, ауыстыру, жаңарту, есептен шығару, кәдеге жарату үшін құжаттамаларды беру және дайындау тәртібін айқындауды.

2. Осы Қағидалар азаматтық қорғаныс мүлкін сақтауды, есепке алуды, есептен шығаруды және кәдеге жаратуды жүзеге асыратын ұйымдарда қолданылады.

3. Азаматтық қорғаныс мүлкіне: жеке қорғану құралдары, радиациялық, химиялық барлау және дозиметрлік аспаптары, жеке медициналық қорғану, байланыс және құлақтандыру құралдары және басқа материалдық-техникалық құралдар жатады. Азаматтық қорғаныс мұддесінде пайдалану үшін ұйымдар құралдарын тиісті органдардың бюджет қаражаты есебінен құрылған немесе сатып алғынған.

2. Сақтау

1-параграф. Қойма, жабдық аумағының орналасуы

4. Қойманың орналасқан орны қазіргі заманғы зақымдау құралдарынан қорғау, өрт қауіпсіздігін және қызметі азаматтық қорғаныс мүлкінің сапа жағдайына теріс ықпал ететін кәсіпорындардан қауіпсіз алшақтықта өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету талаптарын есепке ала отырып, таңдалады. Жер участкелерін тасқан су мен басқа да сумен баспауы тиіс.

5. Қоймалар кірме жолдардан, электр және сумен жабдықтау көздерінен тікелей жақын жерде орналасады.

6. Қойма аумағы қоршалады және түнгі уақытта жарықтандырылады. Қойма тәулік бойы күзетіледі және күзет сигнализациясымен жабдықталады.

7. Қойманың сақтау орны «Өрт қауіпсіздігі қағидасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2011 жылғы 30 желтоқсандағы № 1682 қаулысына сәйкес найзағайдан қорғау жүйесімен жабдықталады.

8. Қоймаға су алатын, өрт сөндіру суаттары, кіреберістер схемасы, отқа төзімді ғимараттар, құрылыштар және сол сияқты толық сипаттай отырып, «Өрт сөндірудің жедел карточкасы» жасалады.

9. Қоймаға кірме жолдар жарамды жай-күйде ұсталады және жылдың қандай да болмасын уақытында көліктің өтуін қамтамасыз етеді.

10. Осы Қағидаларға 1-қосымшаға сәйкес қойманың аумағы тиісті мандайшалармен және бағыттауштармен жабдықталады.

11. Қойманың телефонданыры жүйесі сыртқы және ішкі байланысты, бекет

және өрт сөндіру сигнализациясын қамтамасыз етуді есепке ала отырып, үй мдастырылады.

12. Қойма азаматтық қорғаныс мүлкінің қорларын сақтауға арналған сақтау орны орналасады, ол өз құрылышы, жоспарлау, техникалық жай-күйі және жарақтануы бойынша олардағы бұйымдардың толық сақталуын, кез-келген уақытта және белгіленген мерзімдерде қорларды беруді қамтамасыз етеді.

13. Сақтау орны азаматтық қорғаныс мүлкінің қорларын жедел тиеу үшін тиеу-түсіру жұмыстарын механикаландыру құралдарымен жарақтандырылады.

14. Қойма үй-жайлары кірпіштен және ағаштан, темірбетоннан немесе жинақтама темір конструкциялардан жасалған болуы мүмкін. Ағаштан жасалған сақтау орны отқа төзімді құраммен, олардың түйісу орындары топырақ-антисептикпен өндөледі.

15. Барлық сақтау орындары нөмірленеді. Эрқайсысына ернеуден 0.5 қашықтықта 50x50 см. мөлшерлі ақ шаршыда, цифр биіктігі 30 см, қызыл жиек ені 2.5 см. қаптал қабырғаларына безектелетін реттік нөмір беріледі.

16. Сақтау орындарының есіктері (қақпақтары) сондай-ақ реттік нөмірмен нөмірленеді. Нөмір диаметрі 25 см ақ шенберде есіктерге жазылады, цифр биіктігі 15 см, қызыл жолақпен жиектелген, ені 1.5 см.

17. Барлық цифр қара түспен жазылады. Ашық аландарға арналған нөмірлік белгі қалындығы 0.8 –1 мм., қалбырдан жасалады, жазулар трафаретпен жазылады. Белгі жерден 2 м биіктікте темірбетон бағанына бекітіледі және алаңға кірер жолдың оң жағынан орнатылады.

18. Қоймада жылытатын және жылытылмайтын сақтау орындары болуы мүмкін және азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау, орналастыру, жарамды жай-күйде ұстау, қорларды қабылдау және беру бойынша жұмыстарды өткізу қамтамасыз етүі тиіс.

19. Қойма үй-жайларында жылыту жабдығын пайдалануға жауапты (әдеттегідей сақтау орнының бастығы) тағайындалады, өрт қауіпсіздігі талаптарына сәйкес оларды пайдалану жөніндегі нұсқаулықтарды өзірлейді.

20. Сақтау орындары:

азаматтық қорғаныс мүлкін жеткізуге, орауын шешуге және орауға арналған участкемен;

техникалық қызмет көрсетуді жүргізуге арналған участкемен; осы Қағидаларға 2-қосымшаға сәйкес дозиметриялық аспаптарды консервациялау және қайта консервациялау бойынша жұмыс істеуге арналған участкесімен;

сақтау орны бастығының жұмыс орнымен; мүлікті, аспапты, арнайы және сырт киімді сақтауға арналған кіші қоймамен

21. Сақтау орны бастығының жұмыс орны:
 Картотекаға арналған арнайы үстелмен;
 Қызметтік құжаттама мен анықтама әдебиетін сақтауға арналған металл
 шкаф пен (ж е ш і к п е н) ;

б а й л а н ы с қ ұ р а л д а р ы м е н ;
 к о м п ү т е р л і к т е х н и к а м е н ;

бұйым орауын шешуге және орауға арналған аспаппен қамтамасыз етіледі.

22. Әр сақтау орнында температура мен ауаның салыстырмалы ылғалдығын
 елшеуге арналған аспаптар (термометрлер, гигрометрлер немесе психрометрлер)
 о р на т ы л а д ы .

Аспаптар еденинен 1,5 м. деңгейде және желдеткіш саңылаулары мен сақтау
 орнының орта бөлігінде орналасқан үй-жайлардың ішкі қабыргаларындағы
 жылыту қондырыларының есіктерінен 2 м. жақын орнатылады.

23. Сақтау орнының бастығы мына:
 осы Қағидаларға 3-қосымшаға сәйкес нысан бойынша сақтау орнының
 п а с сп о р т ы н ;

ося Қағидаларға 4-қосымшаға сәйкес нысан бойынша сақтау орнындағы
 температура мен ауаның ылғалдығын тіркеу журналын;

ося Қағидаларға 5-қосымшаға сәйкес нысан бойынша сақтау орнын
 тексеретін жазба кітапшасын;

ұзақ және ағымдағы үлес үшін бөлек осы Қағидаларға 6-қосымшаға сәйкес
 нысан бойынша дайындалған жылдары бойынша азаматтық қорғаныс мүлкі
 бұйымдарын есепке алу кітапшасын;

бұйымдарды зертханалық бақылау үшін қаралатынның, іріктелетіннің
 мерзімдер мен саны кестесін;

азаматтық қорғаныс мүлкі қорларын орналастыру жоспарын;
 азаматтық қорғаныс мүлкі бұйымдарын қабылдау, беру, сақтау, ұстау және
 пайдалану жөніндегі басшылыққа алатын құжаттар, анықтамалық әдебиетті
 ж ү р г і з е д і .

24. Техникалық құжаттама қалқанында:
 Сақтау орны бастығының функционалдық міндеттері;
 күлактандыру сигналдары бойынша іс-қимылдары туралы нұсқаулық;
 құштер мен құралдардың есептобымен өрт болған жағдайдағы іс-қимылдар
 т у р а л ы н ұ с қ а у л ы қ ;

сақтау орнында жұмыс істеген кезде қауіпсіздік қағидасы мен шараларды
 сақтау жөнінде ж ү с қ а у л ы қ ;

әр сақтау орнынан азаматтық қорғаныс мүлкі қорларын эвакуациялау
 с х е м а с ы ;

өрт сөндіру есептобының тізімі;

жабдық пен мұлік тізімдемесі. Осы Қағидаларға 7-қосымшада жабық сақтау орындарына арналған бастапқы өрт сөндіру құралдарының санын анықтайтын кесте

көрсетілген;

25. Сақтау орындарының қақпақтары (есіктері) сырттан ғана бекітіледі, сыртқа ашылады немесе конструкциялар мен габариттер бойынша ысырылады, механикаландыру құралдарын пайдалану мүмкіндігін қамтамасыз етеді. Қақпақ саны азаматтық қорғаныс мұлкі қорларын барынша жүк тиесінде шептерін қамтамасыз етуді есепке ала отырып және өрт қауіпсіздігі талаптарына сәйкес келтіріліп

есептелеуді.

Сақтау орындарындағы сыртқы қақпалардан басқа сыртқы қақпалардың төменгі жағындағы ішкі торлы қақпақтар немесе люктар орнатуға ұсыным беріледі.

26. Сақтау орындарының едендері үгінділердің, құмның шаңын пайда болуына жоғарғы жақтың төзімділігін қамтамасыз етеді, сақтаудағы бұйымдар мен механикаландыру құралдары жүгімен орнатылатын немесе қозғалатын жүктемені

көтереді;

27. Су бетінің ағуынан сақтандыру үшін сақтау орындары сыртқы қақпаларының алды төсөніш деңгейінен жоғары орналастырылады және кеміргіштердің кіріп кетуінен қорғайтын жеңіл шешілетін күнқағармен жабдықталады.

28. Сақтау орындарының терезелері желкөздерімен және қорғайтын металл торлармен (шілтермен) жабдықталады, переделейді және жартылай жарық түсетін шынымен шынылайды немесе ішкі жақтан ашық бояумен боялады.

29. Сақтау орындардағы жарықтандыру табиғи немесе жасанды (электрлі) болуы мүмкін. Электрлі жарықтанған кезде электр өткізгіш өрт қауіпсіздігі нормаларына сәйкес келеді. Авария болған кезде авариялық жарықтандыру

көзделеді.

30. Азаматтық қорғаныс мұлкі қорларын орналастыру үшін сақтау орны стеллаждармен, шкафтармен, тегендермен, орамда және орамы жоқ бұйымдардың қалыпты сақталуын қамтамасыз ететін конструктивтік тіреуіштерімен жабдықталады.

31. Қанқалы шахта түріндегі стеллаждар (металлды және аралас) РХБҚ құралдарын тұғырық және пакеттерге оралған түрінде сақтауға аса ыңғайлыш болып табылады. Секция тереңдігі (шахта) 800 еседен кем емес немесе 1000 мм (тұғырық ені) болуы қажет.

Бағыттаушы секция (шахталар) ені 1230 мм құрайды (1200 мм. – тұғырық көлденең қызығы, 30 мм. – тұғырық және бағыттаушы арасындағы сандылау).

32. Стеллаж сөрелі жеңілдетілген конструкциясы ағаш және металды

жиналмалы болады. Мұндай сөрелер мүліктерді буылған түрде немесе тұтыну ыдыстарында сақтауға арналған. Стеллаждардың габариттік өлшемдері мен конструкциялары (сөре саны, ара қашықтығы бойынша) үй-жайдың өлшеміне және осы стеллаждарда сақталатын бұйымдар түріне байланысты болады. Мұндай стеллаждар 2-3 қабатты болуы мүмкін. Стеллаж ұзындығы 300 см., биіктігі 340 см. Стеллаждың бекітілуі әр 100 см сайын биіктік бойынша стеллаждың негізі есебінен жасалған. Стеллаждың негізі 25 см биіктікте, стеллаждың жоғарғы бөлігі 15 см құрайды. Стеллаж ені 100 см.

33. Жеке бұйымдарды сақтау үшін еденнен 25 – 30 см биіктікте болатын тақтайдан жасалған едендік стеллаждардан әзірленеді. Олар конструкцияның қарапайымдылығымен, жеңіл жинақтау, бөлшектеумен және олардың өлшемдерінің өзгеруімен ерекшеленеді. Ұзындығы 300 см. (100 см.-ден 3 секция, биіктігі 25 см және ені 100 см.).

34. Стеллаж жабдықтары сақтау орындарының ішкі көлемін аса тиімді пайдалану, табиғи жарықтандыруды қамтамасыз ету, сақталатын бұйымдарды қадағалау үшін ыңғайлыштық және қажетті операцияларды орындау есебімен орналастырылады.

35. Стеллаждар мен тегендер қабырғадан 0,6 м кем емес қашықтықта орналастырылады. Сақталатын бұйымдарға байланысты стеллаждар арасындағы ету жолдары 0,8-1,5 м жол беріледі.

36. Сақтау орнының орта бөлігі бойынша, әдеттегідей өстік бағыт бойымен ені 1,5-2 м басты өту жолы қалдырылады. Есіктер (қақпақтар) бойлық қабырғаларда орналасқан жағдайда олардың арасында сақтау орнына көлденен есіктердің (қақпақтардың) барлық ені бойынша өту жолдары қалдырылады.

37. Сақтау орындарын желдету жауын-шашынсыз ауа райында, 5 м/с жел жылдамдығы кезінде сақтау орындағы салыстырмалы ауа ылғалдығы 60% асатын (егер бұл ретте сыртқы ауаның ылғалдылығы сақтау орнындағыдан төмен болса) болса жүргізіледі. Сақтау орындарын желдету үшін қақпақтарды, (есіктерді), желкөздерін, желдеткіш құбырларын, люктарды және сол сияқты а ш а д ы .

Желдету ауаның тез алмасуымен, бірақ үй-жайлардағы температураның төмендегені білінбей қамтамасыз етіледі.

38. Жылтылатын сақтау орындарында ауа температурасын +15 до +20 С, ауа ылғалдылығы 70% аспайтындей етіп ұсташа керек. Салыстырмалы ауа ылғалдылығының 90%-ға дейін қысқа мерзімде жоғарлатуға жол беріледі.

азаматтық қорғаныс мүлкі қорларын сақтаудың оңтайлы жағдайлары:

40-55% шектегі салыстырмалы ауа ылғалдылығы;

жауын-шашынның, желдің және ылғалдың сұйық түрге айналуының болмауы ;

тікелей күн радиациясының болмауы;
ауда тотығу-белсенді агенттердің болмауы;
биологиялық факторлардың болмауы болып табылады.

39. Сақтау орындарында температура мен салыстырмалы ауа ылғалдылығын өлшеу күн сайын жергілікті уақыт бойынша сағат 9-дан 15-ке дейін жүргізіледі.

40. Сақтау орындарында:

шылым шегуге және ашық отты пайдалануға;
тұрмыстық электржылытқыш аспаптарын қолдануға;
уақытша электрөткізгішін орнатуға;
сақтау орындарын жарықтандыру үшін майшамдарды, керосин лампаларын және ашық отты басқа аспаптарды қолдануға;
мұлікті есепке алуда немесе мүкеммал тізімдемесінде жоқ мұлікті сақтауға (уақытша болсын);

сақтау орнын белгіленген нормалардан тыс бұйымдармен толтыруға.

жыл мезгіліне қарамастан қажетсіз сақтау орындарының есіктерін ашық тастауға, қатты жел, наизағай, тұман және жауын-шашын кезінде үй-жайды жедетүге;

сақтау орнының жанында: шылым шегуге, алау жағуға, құрғақ шөпті жағуға, шөпті кептіруге және сақтауға, себу жұмыстарын жүргізуғе, жанар-жағар май құю пункттерін ашуға және жанар-жағар май материалдарды сақтауға тыйым салынады.

41. Қойма аумағына кіруді, сондай-ақ аумақтан шығуды бақылау үшін қойманың бақылау-өткізу пункті әдеттегідей жеке үй-жайда ұйымдастырылуы мұмкін,

онда:

рұқсат қағаздарын сақтауға арналған жәшіктерімен шкаф;
жабылатын жәшіктерімен үстел;
орындықтар (табуреткалар);
телефон байланысы және сигнализациялау құралдары;
жазуға арналған құралдар;
сағат;
термометр;
медициналық қобдиша;
сыртқы киімге арналған ілгіш;
мұлік тізімдемесі;
кузету бойынша нұсқаулық;
кезекшілікті қабылдау және тапсыру кітапшасы;
машиналардың кіруін және шығуын тіркейтін журнал;
рұқсат қағаздары мен басқа құжаттар үлгілері көзделеді.
Бақылау-өткізу пункті авариялық жарықтандырумен және өрт сөндірудің

бастапқы құралдарымен қамтамасыз етіледі.

42. Қойма және сақтау орындарының аумағына бөгде адамдарды жіберу (оның ішінде қойма жұмысын тексеру үшін келген адамдар) қарамағында қойма бар орган (ұйым) басшысының тек жазбаша рұқсаты бойынша жүргізіледі. Кейінге қалдырылмайтын жағдайларда (авариялар, жедел жөндеу және сол сияқты) келген адамдарды аумақта жіберуге тіркеу журналында белгілей отырып, қарамағында қойма бар ұйым басшысының ауызша рұқсаты бойынша қойма менгерушісі рұқсат береді.

2-параграф. Азаматтық қорғаныс мүлкі қорларын сақтаудың жалпы қағидалары

43. Азаматтық қорғаныс мүлік қорлары жабдықталған сақтау орындарында, қақпағы жоғары қойылған қатарлап салынатын зауыттық орамада, жәшіктерде орналастырылады.

44. Қатар-қатар қойылған мүліктер төсемде орналастырылады, оның биіктігі еден ұстінен 0,25 м кем емес. Төсем бұйымдарымен төменгі қатарларды жақсы желдету мақсатында тұтас лагтарға емес бағандарға орнатылады.

45. Әр сақтау орындарында қатар-қатар қойылған мүліктер ретімен нөмірленеді. Әр қатар-қатар қойылған мүліктерде (стеллажда) көрінетін жерде, ортасында еденнен 1,5 м. биіктікте осы Қағидаларға 8-қосымшаға сәйкес толтырылған стеллажды затбелгі бекітіледі.

Қатар-қатар қойылған мүліктерге ұсынылатын биіктік:
Сүзетін, оқшаулайтын газқағарлар мен балаларды қорғау камералары үшін - 7
- 8 жәшіктен артық емес;

регенерацияланатын патрондар үшін - 7 жәшікке дейін, бұнда жәшіктердің жоғары қатарлары тоқтатудан кемінде 1 м жерде тұруы тиіс;

теріні қорғау құралдары үшін - 6-7 жәшікке дейін;

химиялық барлау құралдары үшін - 6 жәшікке дейін;

дозиметрлік аспаптар, газсигнализаторлары мен оларға жөндеу жиынтықтары және, орам жәшіктерінде сақтау кезіндегі байланыс құралдары үшін - ыдысқа рұқсат берілген жүктемені есепке ала отырып.

Қатар-қатар қойылған мүліктер ені - 2 жәшік.

46. Азаматтық қорғаныс мүлкі қорын сақтау орнында:
Номенклатура бойынша (әр номенклатура жеке қатар-қатар қойылған мүлікте сақталады);

Партиялар бойынша (бір ғана номенклатураның әр партиясы басқа партиядан ерекшеленеді).

47. Азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау шарттары осы Қағидаларға 9-

қосымшада, ал азаматты қорғаныс мүлкін бірлесіп сақтауға жол берілуі осы Қағидаларға 10-қосымшада көрсетілген.

3-параграф. Жеке қорғану құралдарын сақтау ерекшеліктері

48. Сұзгіш газқағарларды, балалар қорғану камераларын жылтырылмайтын құрғақ сақтау орындарында сақтайды, сақтау орындарының терезелері қараңғыланады. Газқағарларды, балалар қорғану камераларын сақтаған кезде жәшіктерге жауын-шашынның түсуіне жол берілмейді.

49. Сұзгіш газқағарларды, балалар қорғану камераларын қараған кезде: жәшіктерде таңбалаудың болуы мен айқындылығын, пломбалардың, бітеуіштердің, ілмектердің бүтіндігін, ыдыстың зақымданбауын; ыдыс жай-күйін (барлық жәшіктерді сырттан қарау);

Газқағарларды, балалар қорғану камераларын толымдылығы мен сапасын (таңда п бақылау) тексереді.

Зақымдануларды тапқан кезде - жәшіктерді ашады және ондағы барлық газқағарларға, балалар қорғану камераларына байқау жүргізеді.

50. Таңдаң бақылауды ашылған жәшіктердегі барлық газқағарлардың, балалар қорғану камераларының болуы мен толымдылығын тексереп, сыртқы байқаумен жүзеге асырады.

51. Газқағарлардың сұзгіш – сіңіруші қорабын бояу сапасын, майысудың әсіресе қырласы мен түбіндегі болмауын, қалпақтарын толық жабылуын және сынамалардың дұрыс орнатылуын, шихталарды қайта төгу және төгудің болмасын тексереді.

52. Газқағарлардың бет жағын тексерген кезде резенкенің жай-күйін (жарылудың, бұзылудың болмауын), клапандардың болуы мен жай-күйін, металл бөлшектеріндегі кесу қосындыларында майысу мен таттың болмауын, клапанды қорапты бекіту тығыздылығын мен ұпайлы оқтізбегін, мембранды қондырғылардың жақын тексереді.

53. Газқағарларға арналған сөмкелерді тексерген кезде матаның бүтіндігін, зен мен шіру белгілерінің болмауын, фурнитуралардың (ілмектер, белдіктер, баулар, айылбастар) болуы мен жарамдылығын тексереді.

54. Балалар қорғану камераларын тексерген кезде: резенкеленген мата тысындағы бұзылулардың, жыртылулардың болмауын; терезенің жапсырма контуры бойынша тігістің жапсырма лентасы мен резенкеленген матаның қабатталуының болмауын; иық тоқыма бауы бұзылуын, қапсырмадан оның бекітілуінің үзілуін қаңқа бөлшектерінің деформациясын, герметикаланатын құлып тақтайшасының бұзылуын, диффузиялық-сініргіштік материалдың бұзылуы мен зақымдануын, шілтерлердің зақымдануын,

диффузиялық-сініргіштік элементтердің мәндай терезелері мен рамаларының жарылуы мен басқа тұтастығының бұзылуын тексереді.

55. Газқағарлармен, балалар қорғану камераларымен қатар-қатар қойылған мүлікті байқау және төсеудегі ақаулықтарды жою аптасына бір реттен сирек емес жүргізіледі.

56. Оқшаулау газқағарларын жылтырылмайтын сақтау орындарында сақтайды. Оқшаулау газқағарларының, оларға регенеративтік патрондардың металл бөлшектерін, тораптар мен қосындыларды май мен майлаулар жағуға болмайды.

57. Оқшаулау газқағарларын қараған кезде:
бет жағы мен тыныс алу қабында тесілудің, жыртылудың, жарықтардың болмауын, көзілдірік шынысының жай-куйін; ернемектерге артық қысым мен бұрандалы тұтік клапанын қосу беріктігін, бұрандалы тұтік ернеудің қияқесігі мен сақиналы көртеште көртіктің болмауы, металл серіппе мен артық қысымның клапан тегінің күйінің дұрыстығын (ауытқушылық пен майысуын) тексереді.

қаңқа бүтіндігін (сынулардың, майысуулардың болмауын), бастьырманың, баудың, істіктің, тойтарғыштың, тарта лентасының және құлыптың болуы мен бекіту беріктілігін;

сөмке бүтіндігін (бұзылуулардың, тесілудердің, зенінің) болмауын, карабиндер құлыптарының, айылбастьардың, белбеулердің болуы мен жарамдылығын, сондай-ақ оларды бекіту беріктігін, сөмке қалтасында ведомость бойынша аспаптар мен қосалқы бөлшектердің болуын;

газқағарлардың металл бөлшектері мен тораптарында таттың болмауын тексереді.

58. Регенеративтік патрондарды қараған кезде патрондағы пломбылардың болуын және жарамдылығын, таңбалалаудың болуы мен сапасын, термоиндикаторлы бояудың ашық-қызығылт жолағының болуын, қатты майысуулардың, саңылаулы жарықтардың, бояулардың ойылып түсіү мен өшуін, патрондар корпусында және қақпағында тат басудың болмауын, бітеуіштің жабылуы тығыздығын тексереді.

59. Жіберу брикеттері мен оттегін қосымша беру брикеттерін қараған кезде брикетті стақанды жоюға кедергі жасайтын қаптама майысууларының, болмауын, қаптама бояуларының ойылып түсіү мен өшуін, тат басуын, резенке төсеміндегі бұзылулар мен саңылау жарықтарын, қатты үрленген резенке төсемдері мен қаптамадағы саңылау тесіктерін тексереді.

60. Регенеративтік патрондар, жіберу брикеттері мен оттегін қосымша беру брикеттері отқауіпті разрядқа жатқызылады және оларды ақаусыз төбе мен жанбайтын, құрғақ, жақсы табиғи және жасанды желдеткішті жылтырылмайтын сақтау орындарында бұйымдардың басқа түрлерінен бөлек сақтау ұсынылады;

көрсетілген бұйымдарды жылытылатын сақтау орындарында сақтауға тыйым салынады. Сақтау орындарындағы оңтайлы температура жазғы уақытта + 35 0 С жоғары емес, салыстырмалы ылғалдылық 80-90% артық емес.

61. Регенеративтік патрондармен, жіберу брикеттерімен қатар-қатар қойылған мүлікті қарау күн сайын жүргізіледі. Регенеративтік патрондарда, жіберу брикеттерінде азық-тұліктің суымен, бояумен, ескі-құсқы нәрсемен, қағазбен, маймен, киіммен, резенкемен және басқа материалдармен жанасуына жол берілмейді, өйткені бұл өздігінен жануға әкеп соғуы мүмкін.

62. Регенеративтік патрондар мен жіберу брикеттерін тікелей күн сәулелерінен сақтандыру және жеке қатар-қатар сақтау қажет (қатар арасындағы қашықтық 1 м кем емес). Регенеративтік патрондармен және жіберу брикеттерімен жәшіктерді лақтыруға немесе домалатуға, қақпағын төмен қаратып немесе қырына қоюға жол берілмейді.

63. Пакеттерді ашпай респираторларды қараған кезде бұзылулар, тесілупер, биозақымданулардың болуын, дәнекерлеу тігістерінің жай-күйін тексереді. Пакетті аша отырып, қараған кезде демдеуішке тартудың болуын, таспа мен алдыңғы жағының қысқышының бекуін және беріктігін, сұзгіш материалының, сыртқы қабыршығының зақымдануының болмауын тексереді.

64. Респираторлармен қатар-қатар қойылған мүлікті қарауды төсеуде ақаулықтарды жоя отырып, бір аптада 1 рет жүргізеді.

65. Қосымша сүзетін патрондарды қараған кезде ашылған жәшіктерде патрондар санын, патрон массасын көрсете отырып, оларда таңбалаудың болуын, ішкі және сыртқы қылталарда төсеу резенке сақиналарының болуын, қалпақтар мен тығындардың орау тығыздығын, қораптың қампауының болмауын, шихталарды қайта төгуді, биозақымдануларды тексереді.

66. Сақтау орындарында регенеративтік патрондарды, жіберу брикеттері мен оттегін қосымша беру брикеттерін сақтау кезіндегі шаралар жөніндегі нұсқаулықты әзірленеді және бекітіледі.

4-параграф. Теріні қорғау құралдарын сақтау ерекшеліктері

67. Теріні қорғаудың жеке құралдары зауыттық ормада құрғақ, жылытылмайтын сақтау орындарында сақтау ұсынылады. Сақтау орындарының терезелерін қараңғылатады. Теріні қорғау құралдарын қарауды және құрғатуды бұйымдарға тікелей күн сәулелерінің түсін болдырмайтын орындарда ғана жүргізеді.

68. Теріні қорғау құралдарын қабылдаған кезде – барлық жәшіктерді сырттай қараумен; бұйымдардың толықтырылуы мен сапасын – таңдаулы бақылаумен ыдыстың жай-күйіне назар аударады. Таңдалап бақылауды бұйымның сапасын,

ашиқ жәшіктердегі барлық бұйымдардың болуын және толықтырлуын тексереп отырып, сырттай қараумен жүзеге асырады.

69. Теріні қорғау құралдарын қараған кезде: орау парақтарына бұйым болуының, толықтырылуы мен өсуінің, таңбалаудың болуының сәйкес келуін;

мата тысының жыртылуының, ескіруінің, иіліс орындарында жарықтардың, маймен, желіммен және басқа заттармен ластанудың, материал ажарсыздандыруының болмауын, бұйымдар тігістерінде желімді ленталар болуын және онда қыртыстың әжімнің болмауын;

тігіс бүгілісіндегі желімді лента ауытқуының, қампаюының және қатпарлануының болмауын;

металл бөлшектерінде тат басудың болмауын; түймелеу құралдарының жарамдылығын тексереді.

Теріні қорғау құралдарының сақталуына және сапасына бақылау бір аптада бір реттен сирек емес жүргізіледі.

5-параграф. Химиялық және радиациялық барлау, дозиметрлік бақылау аспаптарын сақтаудың ерекшеліктері

70. Жылдызылатын сақтау орындары болмаған кезде құрғатумен (силикагельмен) полимерлі пленкадан герметикалық тыстарда жылдызылмайтын сақтау орындарында радиациялық барлау және дозиметрлік бақылау аспаптарын уақытша сақтауға жол беріледі.

71. Аспаптар сақтауға салар алдында консервіленеді.

72. Құрғатумен (силикагельмен) полимерлі пленкадан тыстарда аспаптарды орнату арқылы консервациялау тәсілі жылдызылатын сақтау орындарында аспаптарды – бір жылдан артық, жылдызылмайтын сақтау орындарында – сақтау мерзіміне қарамастан сақтау қолданылады.

73. Химиялық және радиациялық барлау, дозиметрлік бақылау аспаптарын қабылдаған кезде сақтау орындарындағы консервациялық орамда қатар-қатар стеллаждар мен орам жәшіктерінде сақталады.

74. Химиялық және радиациялық барлау, дозиметрлік бақылау аспаптарын қабылдаған кезде: ыдыстың жай-күйін - барлық жәшіктер мен орамдарды сырттай қарап, бұйымдар сапасын - таңдаулы бақылаумен тексеріледі. Таңдал бақылау бұйымдардың толықтырылуы мен олардың сапасының (сыртқы түрі бойынша) тексерумен жүзеге асырылады.

75. Химиялық барлау аспаптарын қараған кезде металл корпустары мен бітеуіштері зақымдануының болмауына, шыныдан жасалған жинақталатын бұйымдар жай-күйіне индикаторлы тұтікті сақтау мерзіміне, таңбалау сапасына

а й р ы қ ш а

к е н і л

а у д а р ы л а д ы .

76. Индикаторлы тұтікті қараған кезде:

тұтіктер мен ампулалар механикалық зақымдануының, жарықтың, оқорнының, тесіктің болмауын;

кассеталарға түсті эталондар мен жазуларды жазу сапасын;

тұтіктер мен ампуладағы ерітінділердегі толықтырғыштың жай-күйі және б о я у ы т е к с е р е д і .

77. Радиациялық барлау, дозиметрлік бақылау аспаптарын қараған кезде төсем жәшігінің, аспап қаптамасының жай-күйіне, құлыптардың жарамдылығына, шынының бүтіндігіне, өлшеу аспабы тілінің күйіне, басқару тұтқалары мен тумблерлердің болуына және жарамдылығына, құжаттаманың болуына және оны толтыру дұрыстығына басты назар аударылады.

78. Химиялық және радиациялық барлау, дозиметрлік бақылау аспаптарының сақталуын және сапасын бақылау және оларға техникалық қызмет көрсету мына м е р з і м д е р д е ж ү р ғ і з і л е д і :

аспапты стеллаждар мен қатар-қатар қойылған мүлікті қарау - бір аптада бір р е т т е н с и р е к е м е с ;

консервацияланған орамдардың сапасына және кептіргіштің ылғалдану дәрежесіне (индикаторлы қағазды бояу бойынша) партиядан 5% аспаптар (бірақ екі жәшіктен кем емес) - алты айда бір рет;

сыртқы қарау, ашылған тыстардың бақылау қаптарын өлшеу арқылы кептіргіштің жұмыс қабілеті мен бақылау дәрежесін тексеру кіретін тыстарды аша отырып, аспаптардың сапасын таңдал бақылау, партиядан 5% бүйімның индикаторлы тұтіктердің сапасын бақылау (бірақ екі жәшіктен кем емес) – бір ж ы л д а б і р р е т ;

барлық аспаптарды зертханалық сынау және техникалық қызмет көрсету – дәл бөліктеу мен жұмыс қабілетін тексеру - техникалық құжаттамада көрсетілген м е р з і м д е ;

қоректендіру көздерімен жарақтандырылған дозиметрлік аспаптарды сақтау ұ с ы н ы л м а й д ы .

79. Жинақталатын бүйімдарды (индикаторлы тұтіктерді, сұзгіштерді және басқа) ауыстыру (жаңарту) – зертханалық сынаулар нәтижелерін есепке ала отырып, кепілдендірілген сақтау мерзімдерінің өтуі бойынша жүргізіледі.

80. Арнайы машиналар мен оларға тіркемелерді орналастырган кезде ұзақ сақтаудағы асқыш пен доңғалақ түсіріледі.

Әр машина кабинасында сол жақ есіктің әйнегінде осы Қағидаларға 11-қосымшагасәйкес нысан бойынша ұзақ сақтаудағы арнайы машинаның к а р т о ч к а с ы б е к і т і л е д і .

81. Аспаптарға кіріктірілгенен басқа жынтықтағы гамма-аспаптары бар

иондалатын сәулелер көздері (бұдан әрі - ИСК), ЖЖХШ (жылжымалы жөндеу-химиялық шеберхана) арнайы машиналарымен контейнерлер бақылау препаратының сақталады. Бақылаудағы гамма-препараттарды алу жеке үй-жайларда арнайы мөрлеп жабылған қорғасын контейнерлерінде сақталады, оларды сақтау орындары радиоактивтік қауіптілік белгілерімен қоршалады.

82. Радиоактивтік көздермен жұмыс істеу радиоактивтік заттармен, радиациялық қауіпсіздік нормаларымен және радиоактивтік заттарды тасымалдау кезінде қауіпсіздік қағидалармен жұмыс істеудің санитариялық қағидалар талаптарына сәйкес жүргізіледі. Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі нұсқаулық және радиоактивтік көздерден авариялар салдарын жою жөніндегі нұсқаулық әзірленеді. Сақтау орны құзет сигнализациясымен жабдықталады. Барлық радиоактивтік көздерді есепке алу осы Қағидаларға 12-қосымшаға сәйкес нысан бойынша кіріс-шығыс журналында жалпы есепке алудан жеке жүзеге асырылады. АҚМ бұйымдарына кіріктірілген радиоактивтік көздер және бақылау препараттары карточкаларда және есепке алу кітапшасында аспаппен

бірге

ескеріледі.

83. ИСК-пен жұмыс істеу кезінде қойманың әр қызметкери дозиметрен қамтамасыз етіледі. Дозиметрден көрсеткіштерді жұмыс аяқталған соң сақтау орнының бастығы алады және осы Қағидаларға 13-қосымшаға сәйкес нысан бойынша сәулелендіру мөлшерін дозасын есепке алу карточкасына жазылады.

84. Бақылау гамма-препараттарды контейнерлерден тек жанышылған ернеу артында пинцетпен резенке қолғаптарында алуға рұқсат беріледі. Белсенді металл қосылған препараттың ішкі бөлігіне қолмен тиісуге болмайды.

85. Аспаптарға арналған құрғақ элементтер мен батарейкалар зауыт орамасында немесе тік күйде орамасыз сақталады. Оралмаған түрдегі элементтер стеллаждар сөрелерінде бір қатарға орнатылады. Сақтау мерзімі өткен немесе сыртқы түр мен нысанның өзгеруі, ылғалды дақтардың пайда болуы және тарап кеткен электролиттен қабыршықта тұздың болуы және оқшаулау желімбасының, қабыршықтың ағуы сияқты ақаулар табылған элементтер сақтаудан алуға жатады.

86. Радиациялық және химиялық барлаудың арнайы машиналарының байланыс құралдарын сақтау оларды сақтау қағидаларына сәйкес үй мдастырылады.

87. Ұзақ сақтауға тек бірінші және екінші санатты, толық жасақталған және кезекті құрделі жөндеуге дейін белгіленген нормалардан 50% кем емес қор ресурсы бар байланыс құралдары (радиациялық-химиялық барлау машиналарының радиостанциялары) жатады.

88. Ұзақ сақтауға жататын байланыс құралдары бағынысында қойма бар орган (үйым) басшысының бұйрығымен ресімделеді. Бұйрықта құралдардың

атаулары, олардың саны және зауыттық нөмірлері, салу алдындағы техникалық қызмет көрсету көлемі, консервациялау әдістері, жұмыстарды орындау мерзімдері, қамтамасыз ету күштері мен құралдары, жауапты адамдар, сақтау орындары мен бақылау тәртібі көрсетіледі.

89. Жылтырылатын сақтау орындарында демонтаж жасалған радиоқұралдар мен байланыс техникасының қосалқы бөлшектері, аспаптары, құралдары (бұдан әрі – ҚАҚ) сақталады.

90. Жылтырмайтын сақтау орындарында орнатылған радиоқұралдармен машиналар, қоректендіру көздері, қышқылды және сілтілі (құргақ және құргақ оқталған) аккумуляторлар сақталуы мүмкін.

91. Байланыс құралдары есепке алынады және жиынтықта сақталады. Сақтаудың өзге талаптарын қажет ететін (аккумуляторлар) жиынтықтардың тек сол бөлігін ғана жеке сақтауға рұқсат беріледі.

92. Байланыс құралдарын қатар-қатар қою көлденең қатарлар арасында ауаның айналымы қамтамасыз етеді. Байланыс құралдарын қойған кезде қауіпсіздік қағидалары мен шаралары сақталады.

Электролит құйылған аккумуляторлар бөлек сақталады.

93. Герметикаландыру әдісімен консервіленген және жылтырылатын сақтау орындарында сақтаудағы байланыс құралдарын жоспарлы қайта консервациялау төрт жылда бір рет, жылтырмайтын сақтау орындарында – үш жылда бір рет жүргізіледі.

6-параграф. Арнайы өндеген құралдарын сақтау ерекшеліктері

94. Машиналардан алынған арнайы өндөлген резенке техникалық өнімдері ашық түрде стеллаждарда немесе сөрелерде партия бойынша сақталады. Гидравликалық сынақ кезінде жеңдер 10 минут бойы қысымға төтеп береді. Сынақ кезінде өнімдерде жыланкөздер, ісінулер пайда болмауы және тамшы түріндегі сұйықтық ақпавы тиіс.

95. Газсыздандыратын, дезинфекциялайтын және дезактивациялайтын заттар мен рецептуралар тез тұтанғыш заттар мен сұйықтықтар болып табылады. Оларды сақтау процесінде өрт қауіпсіздігі талаптарын қатаң түрде орындау керек.

96. Дихлорэтан улы техникалық сұйықтықтарға жатады. Оларды сақтау мен жұмыс істеу улы сұйықтықтармен жұмыс істеу нұсқаулықтарына сәйкес жүргізіледі.

97. Газсыздандыратын заттар мен темір және ағаш барабандары сілтілі негізіндегі рецептураларды іліп, ал темір бөшкелердегі қышқыл негізіндегі және улы сұйықтықтарды – ашық аландарда сақтауға рұқсат етіледі.

98. Дихлорэтан бар аландар бөгде адамдардың кіруін болдырмайтын қоршаумен және жабылатын есікпен жабдықталады. Дихлорэтан құйылған ыдыстарға трафаретпен төмен жағынан солдан онға қарай сары жолақ салынып, сол жақ бұрышына «У. Ажал қауіпті» сөздері, ал ортасында айқастырылған сүйектері бар бас сүйектің суреті басылады. Жоғарғы оң жақ бұрышында «От қауіпті» жазуы жазылады. Ідистың сұйықтық ағатын тесіктеріне пломба салынады. Дихлорэтан сақтау орны күн сайын тексеріледі.

99. Ідисты ашып тексеру, сынама алу, ерікті түрде тұтануға жататын сұйықтық заттарды басқа ыдысқа құю сақтау орнынан кемінде 25 метр қашықтықта арнайы жабдықталған (топырақ үйілген және өрт сөндіру құралдарымен жарақтандырылған) алаңда жүргізіледі.

100. Арнайы өңдеу жиынтықтарын жылытылмайтын үй-жайларда немесе ашық алаңда бастырма астында сақтауға рұқсат етіледі.

7-параграф. Азаматтық қорғаныс мүлкін қабылдау және шығару

101. Сақтауға келіп түсетін азаматтық қорғаныс мүлкін қабылдау үшін үйым басшысы тұрақты жұмыс істейтін қабылдау комиссиясын тағайындейді.

102. Өнім берушіден азаматтық қорғаныс мүлкін қабылдау кезінде қабылдаушы сол жерде ораманың, ыдистың, пломбаның тұтастығын және ілеспе құжаттарда көрсетілген салмақ пен орын санының сәйкестігін тексереді,

103. Бұлінген ыдыс, орама, орындардың жеткіліксіздігі мен салмақтың сәйкессіздігі анықталған кезде қабылдаушы жүкті кіргізбестен, өнім берушіден тауарлық-көліктік жүккүжатына белгі қоюды немесе акті толтыруды талап етуге міндетті.

104. Сақтауға келіп түскен азаматтық қорғаныс мүлкін комиссия олардың келіп түскен сәтінен бастап 5 тәуліктен кешіктірмей қабылдайды.

105. Қабылдау комиссиясы бұйымдарды қолданыстағы мемлекеттік стандарттар немесе техникалық шарттарға дәл сәйкестікте саны, сапасы, жиынтығы, сондай-ақ жеткізілетін өнімнің (техникалық паспорт, азаматтық қорғаныс мүлкінің формуляры, химиялық талдау қорытындысы, сапасы туралы сертификат, шот-фактура, ерекшілік) сапасы мен жиынтығын қуәландыратын ілеспе құжаттар бойынша қабылдайды. Аталған ілеспе құжаттардың немесе олардың кейбірінің болмауы келіп түсетін өнімдерді қабылдауды тоқтатпайды, жетіспейтін құжаттар өнім беруші-үйымнан сұратылады.

106. Қабылдау актісі әрбір шот немесе фактура бойынша жеке-жеке екі данада жасалады; актінің бір данасы азаматтық қорғаныс мүлкін сақтауға жүккүжатты ресімдеу үшін үйымға ұсынылады.

107. Егер мүлік бір өнім берушіден бір мезетте бірнеше есептер немесе

шоттар бойынша қабылданса, бір ортақ қабылдау актісін жасауға рұқсат етіледі.

108. Келіп түсетін өнімнің, ыдыстың немесе ораманың саны, сапасы, жиынтығы немесе белгіленуі МЕМСТ (техникалық шарттар) талаптарына не белгілену мен ілеспе құжаттарда көрсетілген сапасын куәландыратын деректердің сәйкеспен анықталған жағдайда азаматтық қорғаныс мүлкін қабылдау тоқтатылады. Қабылдаушы өнімдерді қабылдауды жалғастыру және екіжақты акті жасау үшін жіберуші немесе өзірлеушінің өкілін шақыртады.

109. Сақтау орнының бастығы қабылдау актісінің негізінде келіп түскен азаматтық қорғаныс мүлкін мөлшерлік есепке алу карточкалары бойынша сақтауға алады және оларды атаулары, көлемі, сұрыптары, белгілері, партиялары
б о й ы н ш а ж а й ғ а с т ы р а д ы .

110. Өнімдерді карточка бойынша есепке алу үйымның қоймаға берген наряд (жүккүжат) негізінде операция жасалған күні жүргізіледі. Жүккүжатқа басшы
қ о л қ о я д ы .

111. Физикалық сынақтар мен химиялық талдаулар жүргізу үшін ұлгілер мен сынаамалар ретінде берілген ұзақ мерзімді сақталатын өнімдер бақылау нәтижелері негізінде сақтауға қойылады және есептен шығаруға дайындалады.

112. Азаматтық қорғаныс мүлкіне сынақ немесе талдау жүргізу үшін тек басшының жазбаша рұқсатымен беріледі, бұл есепке алу карточкасында
к ө р с е т і л е д і .

113. Азаматтық қорғаныс мүлкін беру туралы тиісті органның нұсқауын алған кезде сақтау орнының бастығы мүлікті беруге дайындейді.

114. Азаматтық қорғаныс мүлкін беру наряд (жүккүжат) бойынша қабылдаушының сенімхат ұсынған кезінде беріледі. Мүлік беруге қысқа мерзім ішінде кезек тәртібімен дайындалады. Нарядтың екі данасында «Іс жүзінде жіберілді»
б ағ а н ы т о л т ы р ы л а д ы .

115. Азаматтық қорғаныс мүлкін қабылдап алуға жауапты үйымның өкілі нарядтың екі данасында да қол қояды, бір данасын үйымнан қабылдап алушы алады.

8-параграф. Азаматтық қорғау мүлкін жаңарту және алмастыру

116. Сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкінің сапасын ұстап тұру мақсатында оны уақытылы жаңарту және алмастыру жүргізіледі.

Азаматтық қорғаныс мүлкінің санаттары – олардың техникалық (саналық) жай-күйіне байланысты белгіленетін есептік сипаттары. Радиациялық және химиялық қорғау құралдарын санаттарға жатқызу олардың санаттарын белгілеу және құжат жүзінде ресімдеу немесе бір санаттан басқа санатқа ауыстыру
м а қ с а т ы н д а ж ү р г і з і л е д і .

117. Азаматтық қорғаныс мүлкі техникалық жағдайына байланысты бес санатқа бөлінеді:

б ө л і н е д і :

бірінші санат – толық жинақталған (техникалық сипаттамасы пайдалану құжатында, техникалық шарттар немесе мемлекеттік стандартта белгіленген мағынаға сай келеді) жарамды үлгілер;

екінші санат – толық жинақталған, мақсаты бойынша қолданыста болған және бар, сондай-ақ орташа немесе күрделі жөндеуден өткен (техникалық сипаттамасы пайдалану құжатына, техникалық шарттар немесе мемлекеттік стандартта белгіленген мағынаға сай келеді) жарамды үлгілер;

үшінші санат – орташа жөндеуді қажет ететін үлгілер;

төртінші санат – күрделі жөндеуді қажет ететін үлгілер;

бесінші санат – қалпына келтіру мүмкін болмағанда немесе орынсыз болып табылатын, мақсаты бойынша пайдалану үшін жарамсыз үлгілер.

Ағымдық жөндеу және толық жинақталумен жойылуды мүмкін радиациялық және химиялық қорғау құралдарының ақаулығы мен жинақталмағандығы, үлгіні төмен санатқа ауыстыруға негіз болып табылмайды.

Жөндеуге жатпайтын үлгілер (сүзетін, жұтқыш газқағар қораптары, регенеративті патрондар және т.б) сапа қасиетіне байланысты тек екі санатқа – техникалық талаптарға сай және техникалық талаптарға сай емес (жарамды немесе жарамсыз) деп бөлінеді.

Азаматтық қорғаныс мүлкінің техникалық (сапалық) жағдайын анықтайдын оларға тән ақаулықтар мен зақымдар және жөндеудің әртүрін жүргізу қажеттілігі нақты үлгілердегі пайдалану және жөндеу құжаттарында келтірілген.

Санат зертханалық сынақ және тексеру қорытындысы бойынша белгіленеді.

118. Ағымдағы жөндеумен жойылатын және толық жиынтықталатын радиациялық және химиялық қорғау құралдарының жарамсыздығы және жиынтықталмауы үлгінің төмен санатқа ауысуына негіз болмайды.

119. Жөнделмейтін үлгілер (сүзетін, сіңіретін газға қарсы қораптар, регенеративті патрондар және с.с) сапалы жай-қуйіне байланысты тек екі санатқа бөлінеді – техникалық талаптарға сәйкес келетін және техникалық талаптарға сәйкес келмейтін (жарамды және жарамсыз).

Азаматтық қорғаныс мүлкінің техникалық жай-күйін (сапалы) және жөндеудің әр түрін жүргізу қажеттілігін анықтайтын тән жарамсыздықтар мен зақымданулар нақты үлгілердегі пайдалану және жөндеу құжаттамасына келтірілген .

Санаты зертханалық сыйнаптар мен тексерулер қорытындысы бойынша
б е л г і л е н е д і .

120. Қордағы мұлік сақтаудың шекті мерзімі өтуі бойынша, сондай-ақ мемлекеттік стандарттар немесе техникалық шарттармен белгіленген

нормативтік көрсеткіштерден ауытқуы анықталған кезде жаңартуға жатады.

Азаматтық қорғаныс мүлкінің шекті сақтау мерзімі осы Қағидаларға 14-көсімшада

көрсетілген.

Азаматтық қорғаныс мүлкіне бақылау – техникалық қараулар, зертханалық сынақтар мен тексерулер өткізу мерзімдері осы Қағидаларға 15-көсімшада айқындалған. Шекті сақтау мерзімдері өтіп кеткен мүліктеге зертханалық сұнаптар

өткізілмейді.

121. Тікелей мақсаты бойынша пайдалануға жарамайтын және моральдық ескірген ретінде жарақтардан алынған мүлік алмастыруға жатады.

122. Жаңарту және алмастыруға жататын мүлікті есепке алу есепке алу карточкаларымен қоймада жүргізіледі. Есепке алу деректері негізінде қойма қоректену мен басқа мүлік көздерін жаңартуға өтінім жасайды.

3. Есепке алу

1-параграф. Азаматтық қорғаныс мүлкін есепке алу

123. Ұзақ мерзімді сақтауда тұрған азаматтық қорғаныс мүлкі бойынша есепке алу және есептілік, оның қайта бағалануы қойма иелігінде тұрған Азаматтық қорғаныс бастықтары, кәсіпорындар (ұйымдар) нысандар бойынша және белгіленген мерзімде жүзеге асырылады.

124. Қоймада азаматтық қорғаныс мүлкінің бар-жоғын есепке алу карточкалар бойынша жүргізіледі. Мүлікті жұмсау, салу, шығару, алмастыру, жаңарту немесе есептен шығару жөніндегі операциялар олардың жасалған күні кіріс-шығыс құжаттарының негізінде жүргізіледі.

125. Бухгалтерлік және қоймалық есепке алушы сәйкестендіру жылына екі рет – 1 шілде мен 1 қаңтарда жүргізіледі. Сәйкестендіру актілерінде ауытқушылықтар белгіленеді және оларды жою бойынша шаралар қабылданады.

2-параграф. Азаматтық қорғау мүлкін сақтау, жаңарту, алмастыру және есепке алу бойынша функциялар

126. Кәсіпорындар (ұйымдар) басшылары, Азаматтық қорғаныс бастықтарына:

ұдайы мүлікке мүқтаждық пен онымен қамтамасыз етілуін, оның сапалық жай-күйі мен жинақталуын білу;

жинақталу жоспарын уақытылы және толық орындауға шара қолдану; қолданыстағы нұсқаулықтар мен директивтерге сәйкес азаматтық қорғаныс

мұлқін қоймаларға орналастыру және сақтауды ұйымдастыру;

Азаматтық қорғаныс мұлқін беру тәртібін (kestesін) және мерзімдерін белгілеуді ;

Азаматтық қорғаныс мұлқін күзетуді ұйымдастыру;

тиісті актілерде нәтижелерін көрсете отырып жылына бір рет азаматтық қорғаныс мұлқінің барлық түрлерінің бар-жоқтығына, жинақталуы мен техникалық жай-күйіне, сақтау мен есепке алу шарттарына толық тексеру ұйымдастыру, анықталған кемшіліктерді жоюға шаралар қолдану;

қоймалар үй-жайларын жөндеуге, құрал-жабдықтар мен мүкеммал сатып алуға қаржы қаражатын, жаңарту, алмастыру, сондай-ақ АҚМ зертханалық сынақ , тексеру және жөндеу бойынша іс-шараларды жоспарлау;

Азаматтық қорғаныс мұлқінің жетіспеушіліктері, жоғалу және бұзылуы анықталған жағдайда кінәлі тұлғаларды, мұліктің бұзылуы немесе жоғалуы себептерін анықтау үшін дереу әкімшілік тексеру тағайындау және оны тез арада толықтыруға шаралар қабылдау;

Азаматтық қорғаныс мұлқінің ұзақ мерзімді сақтау қоймалары жұмысшыларының құқықтары мен функционалдық міндеттерін анықтау;

жүк тиегі-жүк түсіру механизациясы жүйесін жетілдіру ұсынылады.

127. Азаматтық қорғаныс қызметтері (бөлімдері) бастықтарына:

ұзақ мерзімге сақтауға арналған азаматтық қорғаныс мұлқін жинақтау бойынша ұсыныстар әзірлеу ;

барлық қоймалар бойынша азаматтық қорғаныс мұлқін жаңарту және алмастырудың жиынтық жоспарларын жасау, сондай-ақ осы жоспарлар бойынша етінімдер береу ;

тиісті актілерде нәтижелерін көрсете отырып жылына бір рет азаматтық қорғаныс мұлқінің барлық түрлерінің бар-жоқтығына, жинақталуы мен техникалық жай-күйіне, сақтау мен есепке алу шарттарына таңдамалы тексеру еткізу, анықталған кемшіліктерді жоюға шаралар қолдану;

азаматтық қорғаныс мұлқін мақсаты мен берудің кезектілігіне сәйкес қоймаларда азаматтық қорғаныс мұлқін орналастыру тәртібін айқындау;

кеңілдендірілген мерзімге сәйкес азаматтық қорғаныс мұлқін жаңарту;

зертханалық сынақтар, дәл бөліктеу және аспаптарды консервациялау үшін азаматтық қорғаныс мұлқін іріктеуді жоспарлау және жүргізу;

азаматтық қорғаныс мұлқін қоймалардан беру тәртібін (kestesін) және мерзімдерін жоспарлау ;

қоймалар жұмысшыларын өз міндеттерін орындауға даярлауды жоспарлау және өткізу ;

азаматтық қорғаныс мұлқіне техникалық қызмет көрсету және қайта консервациялау бойынша жұмыстарды ұйымдастыруға, сондай-ақ мұліктің

сақталуын қамтамасыз ететін басқа да жұмыстарды жүргізуге қоймалар (сақтау орындары) меңгерушілеріне көмек көрсету,

ұзақ мерзімге сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау және күтіп ұстаудың озық тәжірибелерін жүйелі түрде енгізу ұсынылады.

128. Ұзақ мерзімге сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкі қоймасының менгерушісі азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау, күтіп ұстау, жинау, жаңарту, жөндеу және қоймалық есепке алу мәселелері бойынша практикалық қызметінде тиісті қызметтер (бөлімдер) бастықтарының нұсқауларын орындаиды.

129. Қойма менгерушісіне:

осы Басшылық құжатын және басқа да басшылыққа алынатын құжаттарды, ұзақ мерзімге сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкінің барлық түрлерін сақтаудың тәртібін, шарттарын және кепілді мерзімдерін білу;

өз қызметінде осы Қағидаларды және басқа басшылыққа алынатын құжаттарды басшылыққа алу, ұзақ мерзімге сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкінің барлық түрлерін сақтаудың тәртібін, шарттарын және кепілді м е р з і м д е р і н сақтау ;

сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкінің жиынтығын білу, оның жекелеген түрлерін бірге сақтау тәртібі мен шарттарын, сондай-ақ жиынтыққа кіретін жеке з а т т а р д ы б і л у ;

азаматтық қорғаныс мүлкінің әрбір түрін сақтауға қабылдауға қойылатын т е х н и к а л ы қ т а л а п т а р д ы б і л у ;

азаматтық қорғаныс мүлкіне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыру, оның сапасын таңдамалы немесе толық бақылау жасау;

қойма үй-жайларының, құрал-жабдықтың, мұкеммал мен өртке қарсы құралдардың дұрыс жұмыс істеуін қадағалау, қойма шаруашылығында анықталған бұзушылықтарды тез арада жою;

сақтау орны менгерушілерінің (қоймашылар) қызметінің жұмысына б а с ш ы л ы қ е т у ;

ай сайын кемінде бір рет ұзақ мерзімге сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкін е т ү т е к с е р у д і жүргізу ;

қойманың сақтау орнына тексеруші адамдарды тек кәсіпорынның (ұйымның) басшысының, Азаматтық қорғаныс бастығының рұқсатымен ғана кіргізу;

азаматтық қорғаныс мүлкін қоймада орналастыру (жиынтығы, партиялары бойынша) жоспары және бекітілген кестеге сәйкес беру схемасының болуы;

қойма жұмысын жоспарлау ;

қойманың барлық жұмысшыларының қойма жұмысы бойынша өз лауазымдық міндеттемелерін, нұсқаулықтар мен нұсқауларын орындаудың қамтамасыз ету және бөгде адамдардан сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкінің номенклатурасы мен санын қатаң құпиялылықта ұстау;

азаматтық қорғаныс мүлкінің жай-күйі, соның ішінде қойманың, жолдардың ертке қарсы жай-күйі және кемшіліктерді жою бойынша қабылданған шаралар туралы күн сайын ұйымның (кәсіпорынның) басшысына баяндау ұсынылады.

130. Сақтау орнының менгерушісі болып материалдық-жауапты тұлға тағайындалады, ол сақтауда түрған мүліктің бар-жоғы мен сапалы жай-күйіне, сақтау орны мен оның іргелес жатқан аумақта өртке қарсы қауіпсіздік шараларының сақталуына, сондай-ақ өрт сөндіру мен басқа да мүкәммалдың жай-күйіне, сақтау орнындағы қауіпсіздік техникасы қағидаларының орындалуына жауап береді.

Сақтау орны менгерушісіне (қоймашыға):
осы Қағидаларды басшылыққа алу;

сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкінің жиынтығын білу, оның жекелеген түрлерін бірге сақтау тәртібі мен шарттарын, сондай-ақ жиынтыққа кіретін жеке з а т т а р д ы б і л у ;

қойма менгерушісінің нұсқауы бойынша тиісті есепке алу құжаттарын ресімдеумен сақтау орнына азаматтық қорғаныс мүлкін қабылдау және беру;

ұзақ мерзімге сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкін қоймалық есепке алушы ж ү р г і з у ;

азаматтық қорғаныс мүлкін сақтауға арналған жағдайларды ұстап тұру (ая температурасы м е н ы л ф а л д ы ғ ы) ;

қолда бар жабдықтың, құрал-саймандардың және өртке қарсы мүкәммалдың бар-жоғын және дұрыс жұмыс істеуін қадағалау;

қатар-қатар қойылған азаматтық қорғаныс мүлкіне апта сайын тексеруді өткізу және сақтау орнында тиісті тәртіп пен тазалықты ұстап тұру;

қойманың азаматтық қорғаныс мүлкін орналастыру жоспарының үзіндісінің және оны беру схемасының болуы;

сақтау орнындағы азаматтық қорғаныс мүлкінің номенклатурасы мен санын жария етпеу ұсынылады.

3-параграф. Қоймалардағы жұмыс кезіндегі қауіпсіздік техникасының негізгі қағидалары

131. Сақталатын азаматтық қорғаныс мүлкінің номенклатурасы, сақтау шарттарын есепке ала отырып, ұйымның басшысы бекітетін қауіпсіздік шаралары жөніндегі нұсқаулық әзірленеді. Нұсқаулықтың бірінші данасы қауіпсіздік шаралары жөніндегі нұсқама журналына салынады, екіншісі – құжаттама тақтасына (сақтау орнындағы көзге түсетін жерде, жұмыс алаңында ж ә н е т . б .) ілінеді.

Қауіпсіздік пен еңбекті қорғау шаралары бойынша көрнекі үгіт-насихат (

плакаттар, ескертетін жазбалар) кең пайдаланылады.

132. Сақтау орнының бастығы әзірленген нұсқаулық бойынша қауіпсіздік шараларын сақтау бойынша қол қойғыза отырып жұмысшыларға ұдайы нұсқама өткізіп тұрады. Қосалқы жұмысшылар қауіпсіздік шаралары бойынша нұсқаулықтарды білуіне сынақ тапсырғаннан кейін ғана жұмысқа жіберіледі.

133. Жәшік ыдысындағы жүкті тиеу-тұсіру жұмыстары қолғаппен және арнайы киіммен жүргізіледі. Жәшіктерді қолмен тасу бір жұмысшыға рұқсат етілетін салмақ бойынша жүк нормалары шегінде жүргізіледі. Жәшіктер кейбіреулерінің бұрыштары шықпайтындаі, қатар-қатар қойылады.

М ы на л а р :

жәшіктерді өту орындарына қою, фанерадан жасалған жәшіктерге міну; трап астына тұру, көліктегі жүк қозғалысын қадағалаусыз қалдыру; регенеративті патрондары бар іске қосу брикеттерін бір орамаға арту рұқсат етілмейді .

134. Регенеративті патрондары, іске қосу брикеттерін және оттегіні қосымша беретін брикеттерді жою бойынша барлық жұмыстар қорғаныш костюмдері, резенке қолғаптар, резенке етіктер және қорғаныш көз әйнегімен, регенеративті затты теріге тұсуіне жол бермей жүргізіледі.

Регенеративті патрондары, іске қосу брикеттерінің және оттегіні қосымша беретін брикеттердің футлярларын бояу немесе толық бояу бойынша жұмыстарды жүргізу кезінде бояудың патрон (брикет) ішіне тұсуіне жол бермеу керек, өйткені бұл тұтануға алып келуі мүмкін.

135. Механизация құралдарымен жұмыстар орындау кезінде қауіпсіздік шаралары жөніндегі арнайы талаптар көзделеді, олар әзірленетін нұсқаулықтарға қосылады .

136. Тіркемемен жұмыс істеу кезінде оның жүк платформасының, донғалақтарының және бекітілетін бөлшектерінің жай-күйі, тұтқаларындағы сақтандырғыш қапсырмаларының дұрыстығы тексеріледі.

137. Қатар-қатар қойғыштармен жұмыс істеу алдында жүкті көтеру мен тұсіру механизімінің дұрыстығы тексеріледі. Басты назар жүкті тежегішпен ұстау сенімділігіне аударылады. Жүкті өздігімен тұсірер кезінде көтергіш механизм тұтқасының соққысынан қауіптену керек.

138. Рольгангті монтаждау кезінде жүк өзінің салмағының әсерінен немесе аса күш жұмсамай қозғалуы үшін тіреуіштерді берік және түзу орнату, жолдардың иілуін анықтау, жүктің салмағы мен тасымалдаудың қашықтығын ескеру керек; рольгангтардағы жүк тең орналастырылады.

139. Транспортерларды монтаждау (орнату) кезінде еңкею бұрышы жол берілетін шекті межеден жоғары қойылмайды. Транспортер алдын ала жүксіз дұрыс монтаждалғанына тексеріледі.

140. Барлық жағдайда да жұқтермен жұмыс істеу үшін тиісті механизмдерді пайдалану қажет. Механизация құралдарын пайдаланатын тұлғаларға қолданылатын механизмдердің құрылғысын, оларды пайдалану қағидаларын жақсы білу керек және жұмыс алдында олардың дұрыстығын тексеру қажет.

141. Әрбір сақтау орнына арналған қауіпсіздік техникасының қағидалары оның жұмысының, сақталатын құралдардың, үй-жайдың құрылғысы мен құрал-жабдықтарының көлемі мен сипатының ескерілуімен, сондай-ақ жүк арту-тұсіру жұмыстарын механизациялау құралдарының болуымен нақтыланады және таралады.

4-параграф. Азаматтық қорғаныс мүлкін биологиялық зақымдалудан қорғау

142. Кеміргіштер, жәндіктердің кейбір түрлері, сондай-ақ микроағзалар (көгерген зендер мен бактериялар) биологиялық зиянкестер болып табылады.

143. Азаматтық қорғаныс мүлкін биологиялық зақымданудан сақтандыру үшін мына профилактикалық іс-шараларды жүйелі түрде өткізу ұсынылады:

биологиялық зиянкестер закымдаған өнімдерді сақтауға қоюды (салу) болдырмау мақсатында сақтауға келіп түскен өнімдерді тыңғышты тексеру;

биологиялық зиянкестер сақталатын өнімдерге кіруі мүмкін саңылауларға бекіткіштер, қақпақтар, бітегіштер және басқа да қорғау құралдарын орнату;

стеллаждар бағандарына қорғау күнқағарларын (төменгі жиегі мен еденге дейінгі арақашықтық кемінде 30 см.);

желдету және сақтау орны арқылы өтетін суқұбыры мен басқа да құбырлар жанындағы саңылауларды сым тормен және мөлшері 3 мм артық есем ұя шықтарамен жабу;

едендеңі, қабырғалардағы, қақпалар мен жылдыту жүйесінің құдықтарындағы барлық жарықшақтарды цементпен немесе ұсақталған әйнекті балшықпен сылау, есік пен қақпа жақтауларын темірмен қаптау, есік қуысының табалдырығына биіктігі 35 - 40 см. темір орнату;

сақтау орнын ұдайы жинау, бос ыдыс пен қоқыстарды уақытылы жою; сақтау орнын ұдайы желдету;

биологиялық зиянкестердің таралу ошактары болып табылатын жертөлелер мен әрең қол жететін жерлерді кезеңмен тазалап тұру; сақтау орнында биологиялық зиянкестерді иісімен үркітетін иіс шығаратын заттарды орналастыру;

ағаш өнімдерді (ыдыс, орама мен т.б.) әзірлеу үшін құрғақ материал мен боялған дайын бұйымдарды қолдану; сақтау орнын сыртын периметр бойынша биологиялық зиянкестерді иісімен

ұркітетін химиялық заттармен өндідеу;
аумақтағы ағаш қалдықтарын, құрғақ шөпті, түскен жапырақ қоқысын жүйелі
түрде жинау.

Иіс шығаратын заттар сақтау орнының еденінде қарамай немесе қарамай смоласы бар ыдысты қою, нафталин өнімдерін себу, сақтау орнының сөрелері мен қабырғаларына нафталин бар қаптарды ілу арқылы қолданылады.

5-параграф. Кеміргіштерден қорғау

144. Кеміргіштер брезент, былғары, қағаз, ағаш, резенке мен полиэтиленді материалдардан жасалған өнімдерді, сымдардың оқшаулағыштарын зақымдайды.

145. Кеміргіштердің пайда болғандығының белгісі қабырғадағы, едендердегі, жәшіктердегі саңылаулар өнімдердегі тән закымдаулар, санғырық, іздер болып та б ы л а д ы .

146. Сақтау орындарын кеміргіштерден қорғау мына тәсілдермен:

кеміргіштердің сақтау орындарына, ыдыстар мен бұйымдарға кіруін болдырмайтын профилактикалық шараларды қолданумен;

механикалық, химиялық немесе бактериалды тәсілдерді қолданумен кеміргіштерді үркіту немесе құрту бойынша жұмыстар жүргізумен жүзеге асырылады.

147. Мына тәсілдерді колдана отырып кеміргіштерден қорғанудың кешенді әдістерін өткізген жөн:

кеміргіштерден механикалық тәсілмен қорғануға сақтау орнының сыртқы қабырғаларында ұстағыш шүңқырларды орнату, кеміргіштер болатын жерлерге қақпандар, **тұзактар** орнату жатады;

Кеміргіштермен күресудің химиялық тәсілдеріне у салынған жемді қолдану жатады. Кеміргіштермен күресу үшін ең кең таралған улыхимикаттар: күшәлақышқылды натрий, крысид, көмірқышқыл барий, фторлы натрий, әктас, фосфорлы үн болып табылады.

148. Улы заттарды қолдану кезінде мына қауіпсіздік талаптарын сақтау:
қорғану құралдарсыз жұмыс істеуге болмайды, ерітінділерді шыны ыдыста
дайындау, жұмыстан кейін ыдысты залалсыздандыру;
іс-шараларды аяқтағаннан кейін улау орындарын мүқият тазалау, қалған
ж е м д і ж о ю к е р е к .

149. Кеміргіштерден химиялық және бактериялық тәсілдермен қорғану бойынша жұмыстарды өткізу үшін шарт негізінде санитариялық-эпидемиологиялық қызмет мамандары тартылады.

6-параграф. Зиянкес жәндіктерден қорғау

150. Зиянкес жәндіктер теріден, тоқыма, былғары, ағаш және басқа материалдардан жасалған өнімдерді зақымдайды.

151. Зиянкес жәндіктерге тері немесе тон күйесі, көйлек күйесі, шарықшы қоңызы, ұзын мұртты қоңыз, қабық құрты қоңызы, сона және т.б. жатады.

152. Оралған ыдыс пен арнайы жабдықта тіпті кішкене саңылау мен қуыстың болуы зиянкес жәндіктердің кіруіне және олардың өнім ішінде ұя салуына ықпал етеді.

153. Зиянкес жәндіктерді жою үшін арнайы гидропульттерден немесе аэрозоль генераторының газ ағынан дезинфекциялайтын ерітінділерді шашу арқылы үй-жайды дезинфекциялау (дезинсекция) тәсілі қолданылады.

154. Дезинфекциялайтын ерітінді ретінде керосинді ерітінді немесе темекі тұнбасы қолданылуы мүмкін.

155. Керосин ерітіндісі мына тәсілмен дайындалады: жасыл сабының 80 г. 6.6 л. Қайнаған суға ерітіледі, ерітінді көбікке айналдырылады, одан кейін оған 8 л. керосин құйылады, осылай алынған ерітінді 150 л. жылды суға араластырылады.

156. Дезинфекциялауды өткізу кезінде сақтау орнында азаматтық қорғаныс мүлкіне дезинфекциялағыш ерітіндісінің тамып кетуінен қорғау шаралары қабылданады.

157. Бұйымдардың ағаш бөліктерінің зақымдалуы (құрт жеуі) анықталған кезде зақымдалған жерлерден бояуды өшіріп, оны бірнеше рет антисептикпен сұртіп, сылап және өнімді толық немесе ішінара бояу керек.

7-параграф. Микробиологиялық зақымданудан қорғау

158. Микроағзалар, негізінен көгерген бактериялар мен зеңдер тоқыма мен полимерлі материалдардан жасалған өнімдерді, лакпен сырланған жабындарды, оптикалық аспаптарды, ағаштан жасалған өнімдерді, сондай-ақ әртүрлі материалдардың тотығу процесін тездетеңді.

159. Микроағзалардың дамуының сыртқы белгісі өнім сырты көгеруі немесе әртүрлі түсті шырыштың пайда болуы болып табылады.

160. Азаматтық қорғаныс мүлкінің биологиялық зақымдануының алдын алу мақсатында анықталған көгеру немесе шырышты формалиннің 5% ерітіндісіне салынған шүберекпен сұрту керек, өнімді ұдайы құрғатып және микроағзалардың дамуына ықпал ететін жағдайларды (аса жоғары дымқылдық, температура) болдырмау бойынша шараларды қабылдап отыру қажет.

161. Оптикалық аспаптардың сыртын ұдайы этил спиртімен сұрту керек. Ағаш конструкциялар мен сақтау орнының бөлшектері, ыдыстар мен орамаларды құрғатып және дезинфекциялайтын құралдармен (антисептикпен) сұрту керек.

8-параграф. Жеке қорғану құралдарын беру

162. Соғыс және бейбіт уақытында жеке қорғану құралдарын беруді үйымдастыру мен тәртібі орталық, жергілікті атқарушы органдар мен үйымдар өзірлейтін жоспарлармен белгіленеді.

163. Жоспарларды Азаматтық қорғаныстың тиісті бастықтары бекітеді.

Жоспарларда жеке қорғану құралдарын беру, мерзімдер, саны мен объектілер бойынша тарату кезегі белгіленеді, қоймалардан әкету және беру пункттеріне жеткізуге, беруді, өлшемін сәйкестендіруді және газқағарларды тексеруді, ЖҚҚ тасымалдау үшін көлікпен қамтамасыз ету және жүк тиеу мен жүк тұсіру командаларын бөлуді үйымдастыруға жауапты тұлғалар айқындалады.

4. Азаматтық қорғау мүлкін есептен шығару

164. Пайдалануда немесе сақтауда тұрған азаматтық қорғаныс мүлкін сақтаудың шекті мерзімі өтуі бойынша, сондай-ақ мемлекеттік стандарттар немесе техникалық сипаттамалармен белгіленген нормативтік көрсеткіштерден ауытқуы анықталған кезде есептен шығаруға жатады.

165. Мекеменің немесе үйымның бірінші басшының бұйрығымен осы Қағидаларға 16-қосымшаға сәйкес азаматтық қорғаныс мүлкін бағалау және есептен шығару жөніндегі комиссия құрылады.

166. Азаматтық қорғаныс мүлкін есептен шығару Азаматтық қорғаныс мүлкінің техникалық (сапалық) жай-күйінің актісіне (осы Қағидаларға 17-қосымша) және нормативтік көрсеткіштерден ауытқуының болуы туралы зертханалық қорытындыға сәйкес жүзеге асырылады.

167. Азаматтық қорғаныс мүлкін есептен шығару кезінде комиссия осы Қағидаларға 18-қосымшаға сәйкес азаматтық қорғаныс мүлкін есептен шығару ақтісін жасайды.

168. Сақтаудың шекті мерзімі өтуі бойынша азаматтық қорғаныс мүлкін есептен шығару зертханалық сынақтар өткізусіз, сақтаудың шекті мерзімі өтуін растайтын құжаттардың (паспорт, журнал) негізінде жүргізіледі (осы Қағидаларға 14 - қосымша).

169. Қорғаныш және пайдалану сипаттарын тексеру мақсатында азаматтық қорғаныс мүлкіне зертханалық сынақтар жүргізу үәкілетті үйымдар мен кәсіпорындар жүзеге асырады.

170. Пайдаланылатын азаматтық қорғаныс мүлкінің техникалық жай-күйін анықтау үшін оларды әрбір қолданғаннан кейін қарау, өлшеу және тексеру жүргізіледі, тозу дәрежесі белгіленеді. Бар ақаулықтары есептен шығаруға себеп болып табылады.

5. Азаматтық қорғаныс мүлкін кәдеге жарату тәртібі

172. Азаматтық қорғаныс мүлкін кәдеге жаратуды уәкілетті ұйым жүргізеді, ол Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексіне сәйкес қосалқы бөлшектерді (компоненттерді) кәдеге жарату әдістері мен тәсілдерін өздігімен таңдайды.

173. Кәдеге жаратуға арналған полигондарда (қоймаларда) кәдеге жарату үшін азаматтық қорғаныс мүлкінің қосалқы бөлшектерін (компоненттерін) қайта өндөу немесе одан әрі пайдалануға дейін уақытша сақтау көзделеді.

Азamatтық қорғаныс мүлкін
сақтау, есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
1-қосымша

Қоймаларға арналған үлгілік кестелер мен көрсеткіштер (атау)

М а ш и н а т ұ р ағ ы
Т е х н и к а қ а б ы л д ау а лаңы
Ш ы л ы м ш е г у о р н ы
Өрт сөндіру сүкоймасы
Өрт сөндіру құралдарын сақтау орны
Өртке қарсы жағдайға жауапты

T.A.Θ

Е ск е р т п е ж а з у л ар :
К і р у г е р ұ қ с ат ж о к !
Ш ы л ы м ш е г у г е болмайды !

Назар аударыңыз! Өрт болған жағдайда мына телефонға _____ қонырау
ш а л ы н ы з .

Сақтау орнынан шықкан уақытта сыртқы шаппа қосқыштарды өшір!

Азamatтық қорғаныс мүлкін
сақтау, есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
2-қосымша

Дозиметрлік аспаптарды консервациялау және қайта консервациялау

1. Аспаптарды консервациялауға дайындау

1. Консервациялау алдында аспаптар мен қондырғылар техникалық сипаттамалар мен пайдалану жөніндегі нұсқаулықтар талаптарына сәйкес мерзімді техникалық қызмет көрсетуден өтеді.

2. Құралдарды консервациялауға дайындау барысында оларды шаңнан, кірден және ескі майлаудан мұқият тазартылады. Ылғалды, шанды және кірді кетіру жұмсақ шүберекпен сұртіледі, қын қол жетімді орындар щетка көмегімен тазартылады. Бөлшектердің барлық майлаулары (тұтқа, бекіту винттері құлыптар, карабиндер, және т.б.) бензинге немесе уайт-спиритке батырылған шүберекпен сұртіледі. Су және басқа да сұйықтықтарды пайдалануға рұқсат етілмейді.

3. Аспаптар мен қондырғылар тыстарына салынбас бұрын салынатын жәшіктерімен бірге оларды 24 сағат ішінде температурасы +15 0С төмен емес және ауа ылғалдылығы 65% жоғары емес үй-жайларда ұстау жолымен кептіріледі.

2. Силикагельді дайындау

4. Аспаптарды консервациялау кезінде ылғалдылығы 2%-дан кем емес ұсақ қеуекті түйіршікті YIC (ұсақ қеуекті ірі силикагель) немесе YSC (ұсақ қеуекті шихталы силикагель) маркалы силикагельдер қолданылады.

5. Силикагельді полиэтиленді тыстарға салмас бұрын оны кептіргіш шкафтарда немесе арнаулы кептіріштерде кептіреді. Бұл үшін силикагельді қалыңдығы 5 см аспайтын тартпаларға салынады және 200-2500C температурада өлсін араластырып отырып, 3-5 сағат кептіреді. Кепкен силикагелдің ылғалдылығы 2%-дан аспау керек.

Ескертпе: 350 0С-дан асқан температурада силикагель бұзылады және ылғалды сору қабілеттілігі жойылады. Силикагель бірнеше рет регенерацияға жіберіледі (20 ретке дейін), бұл жағдайда оның ылғал сору қасиеті жойылмайды.

6. Тыстарға салу үшін силикагель өлшемі 120-да 200мм баumen тартылатын мақта-матадан жасалған қапшықтарға артық, кем 20 г 200 г-нан салынады. Өлшеп орау өлшеу құралдарымен жүзеге асырылады. Силикагель ылғалмен қанықпауы үшін оны өлшеу аспаптармен тыстарға салу алдында және тысты соңғы дәнекерлеу жүргізіледі. Қапшықтарға салынған силикагельді ашық ауада 30 минут артық ұстауға болмайды. Силикагель салынған қапшықтардың ұзақ сақталуын қамтамасыз ету үшін оларды герметикалық ыдысқа салады.

3. Индикатор қағазын дайындау

7. Индикатор қағазы диаметрі 10 см әдеттегі сұзгі қағазына 3 тамшы индикатор ерітіндісін тамызумен әзіrlenеді.

8. Индикатор ерітіндісін дайындау үшін 100 мл дистиллденген суға 25 г хлорлы кобалт, 1 г хлорлы аммоний және 2,5 г мыс купоросын ерітеді, содан кейін ерітіндіні қайнауға дейін қыздырады.

9. Құрғақ индикатор қағазы салыстырмалы ауа ылғалдылығы 50 – 55% болғанда қанық жасыл түске ие болады, ылғалданған уақытта ашық қызыл түске боялады. Тыстарға қанық жасыл түсі бар құрғақ индикатор қағазы салынады.

5. Дозиметрлік күралдарын консервациялау

10. Дозиметрлік аспаптарды консервациялау бойынша жұмыстар істеген кезде резенке қолғаптарын пайдалану қажет.

11. Өз жиынтығында салу жәшіктері бар аспаптарды консервациялау барысында қапшықтағы силикагелдің бір бөлігі салу жәшіктеріне, қалған бөлігі тысқа салынады. Силикагель қапшықтары тыстың әр бөлігіне (салу жәшігіне) аспапқа тимейтіндей етіп салынуы керек. Егер бұл мүмкін болмаса, аспап пен қапшықтың арасына полиэтиленді пленка салынады.

12. Қажет болған жағдайда аспаптың шығып тұрған барлық бөлшектері (салу жәшігі) тыстың жыртылып кетпеуі үшін құрғақ орама қағазбен 2 – 3 қабат оралады немесе картоннан жасалған қаптамамен қорғалады.

13. Консервациялауға әзіrlenен силикагелді аспаптар мен қапшықтар қалындығы 200 микроннан кем болмайтын политиленді пленкадан жасалған тыстарға (қапшық) салынады. Салынатын жәшіктің (аспап) көрінетін және көзбен бақылауға ыңғайлы болатын беткі қабатына консервациялау күні белгіленген индикатор қағазы ілінеді.

14. Тыстың (қапшық) ашық бетінің герметизациясы аспап салынғаннан кейін жылумен әсер ету тәсілімен жүзеге асырылады:

тыстың (қапшық) жиектері тегістеледі және қалың қағаздың бірнеше қабатымен оралған тегіс бетімен салынады;

полиэтиленді пленканың жабыстырылған ішкі жағы бензинге (уайт-спирит) батырылған шүберекпен сұrtіледі.

Пленканың астына және үстіне калька лентасы немесе ені 40 – 50 мм болатын кез келген жұқа қағаз салынады;

тыстың шетінен 25 мм қашықтықтан бірінші ішкі тігіс жабыстырылады. Қалдырылған тесікке шаңсорғыш (өзге де ауа шығару қондырғысы) тұтігі салынады және тыстан ауа сорылады. Сору қондырғысының жұмыс жасап тұрған қозғалтқыш тұтікті шығарады және тыстың тесігін жабыстырады; егер бірінші жабыстыру тігісінен кейін тысқа ауа кіrmесе, ара қашықтығы 15

мм болатын бірінші тігіске паралель етіп екінші тігісті түсіреді.

15. Жабыстыру тігістерінің мұқият, тегіс, ауаның қалмауын және пленкаларды қатпарланбауын қадағалау керек. Жабыстыру тігістерінің сапасы қыздыру элементінің температурасына және оның пленкамен қатынасының ұзақтығына байланысты. Полиэтиленді пленканы жабыстыру үшін қыздыру элементінің температурасы 150 – 160 С градус болуы қажет.

5. Консервацияланған аспаптарға техникалық қызмет көрсету

16. Консервацияланған аспаптарды сақтау барысында әлсін - әлсін полиэтиленді тыстардың жағдайын (тесіктердің болмауын, тігістің ыдырамауын) көзбен қадағалайды және индикатор қағазының түсін бағалайды.

17. Орамдағы тыстардың герметикасы бұзылғанда, сондай-ақ орамдарда индикатор қағазының түсі (қанық жасыл қызылт түске) өзгергенін анықтаған жағдайда аспаптар қайта консервацияланады.

18. Екі жыл сақтаудан кейін (консервациялау немесе қайта консервациялаудан кейін) мына:

аспаптары бар полиэтиленді барлық тыстарды ашу (силикагелдің ылғалдану деңгейіне қарамай);

аспаптар мен салу жәшіктерінің қорғаныс лакты беткі қабатын тексеру;

тотығу ізін алып тастау және лакты беткі қабатын қалпына келтіру;

аспаптарға техникалық сипаттама мен пайдалану жөніндегі нұсқаулық талаптарына сәйкес техникалық қызмет көрсету;

формуларды (паспортты) толтыру;

жеке дозиметрлер жиынтықтарын зарядтау;

дозиметрлік аспаптардың тығыздалуын (қажет болған жағдайда) тексеру;

ылғалданған силикагельдерді міндетті құрғаққа ауыстырумен аспаптарды қайта консервациялау жүзеге асырылады.

Азаматтық қорғаныс мұлқін
сақтау, есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
3-қосымша
Нысан

Сақтау орнының паспорты

1.	Сақтау орнының түрі	
2. Сыйымдылығы		-----
3. Жүктеулілігі		-----

4. Салынған жылы 20__ж.

5. Ишкі габарит өлшемдері:

Ұзындығы _____ м.

ені _____ м.

біркітігі _____ м.

6. Жалпы ауданы _____ м.кв.

7. Пайдалы ауданы _____ м.кв.

8. Құрылым материалы

қабырғасы _____

едені _____

шатыры _____

тірегі _____

төсөніші _____

9. Жылышты _____

10. Желдеткіш _____

11. Жарықтануы _____ тоқ көзі

Жалпы пайдаланылатын қуат _____ квт.

12. Ток көзімен қоректендірілетін (көтеру механизмдері, желдеткіштер, станоктар, жылыштықштар және т.б.) электрқозғалтқыштардың жалпы қуаты

13. 1 кв. М еденге түсетін күш _____ кг.

Ескертпе:

1. Паспорт фанерден жасалады және қара түске боялады. Мәтіні ақ майлы бояумен жазылады, ал қалған деректер бормен жазылады.

2. Сақтау орнының жүктелуі туралы деректер әр айдың бірінші күні көрсетіледі.

Азаматтық қорғаныс мұлкін

сақтау, есепке алу, есептен шығару,

кәдеге жарату қағидаларына

4-қосымша

Нысан

Сақтау орнындағы ауа температурасы мен ылғалдылығын тіркейтін журнал

Күні	Параметрлерді өлшеу уақыты	Құрғақ термометр температурасы 0°C	Ылғалды термометр температурасы 0°C	Ауаның салыстырмалы ылғалдылығы 0°C	Өлшем жасаған адамның қо:

Азamatтық қорғаныс мұлкін
сақтау, есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
5-қосымша
Нысан

Қойманы (сақтау орнын) тексеретін лауазымды тұлғалардың жазба кітабы

Күні	Тексеретін тұлғаның лауазымы, тегі және аты-жөні,	Тексеру нәтижелері және аталған кемшіліктер	Тексеретін тұлғаның қолы	Кемшіліктерді жою мерзімі	Қойма (сақтау орнған менгерушісінің кемшіліктерді жойғаны туралы белгілі болып келеді)

Азamatтық қорғаныс мүлкін
сақтау, есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
6-қосымша
Нысан

Ұзақ және ағымдағы үшін дайындау жылдар бойынша азаматтық қорғаныс мүлкін есепке алу кітабы

№	Жазу күні	Мұлік атауы	Партия номері	Өлшем бірлігі	Саны	Шығарылған жылы	Коймага түсінген жылы

Азamatтық қорғаныс мүлкін
сақтау, есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
7-көсімша

**Жабық қоймалар (сақтау орындары) үшін өргт сөндірудің бастапқы
құралдар санын анықтайтын
кесте**

Резенкетехникалық металл	400		2		2	1	-
Тез тұтанатын және жанғыш сүйкіткіштер	200		4	4	2	1	-
Химиялық заттар және реактивтер	200	2			2	1	1
Сілтілік және сілтілік жер металлдары	200				4**	2	2

Е ск е р т п е :

1. Барлық сақтау орындары кішігірім жануларды, сондай-ақ өрттерді оқшаулау және жою үшін пайдаланылатын өрт сөндіргіштермен, өрт керек-жарақтармен (суға арналған бөшке, өрт шелектері, асбест мата, құмды жәшік, өрт сөндіру қорғаныстары мен стендтер) және өрт сөндіру құрал-саймандарымен (багралар, сүймендер, балталар, құректер, тор кесетін қайши және т.б.) қамтамасыз етілген.

2. Бастапқы өрт сөндіру құралдарының қажетті саны сақтау орнының әр үй-жайы үшін есептелуі қажет.

3. Бастапқы өрт сөндірудің түрі мен санын анықтау кезінде жанғыш заттардың физикалық-химиялық және өртке қауіпті қасиетін, олардың өрт сөндіру заттарына қатынасын, сондай-ақ сақтау орыны алаңының, ашық алаңының көлемін ескеру керек.

4. Автоматты стационарлы өрт сөндіру құралдарымен жабдықталған үй-жай өрт сөндірудің бастапқы құралдарымен есеп айырысу санынан 50% есебімен қамтамасыз етілуі қажет.

5. Қымбат бұйымдар шоғырландырылған орындарда өрт сөндіру құралдарының саны көбірек болуы мүмкін.

6. * жазғы уақытқа белгіленеді ** ұнтақты өрт сөндіру құралдары болмаған жағдайда көмірқышқылды қолданылады.

Аз аматтық қорғаныс мұлқін
сақтау, есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
8-қосымша

**Стеллаждар конструкциясы және оларды сақтау орнының
үй-жайларында орналастыру**

Каркасты шахта түріндегі стеллаждар (металлды және аралас) РХБҚ құралдарын тұғырық және пакеттерге оралған түрінде сақтауға аса ыңғайлы болып табылады. Секция терендігі (шахта) 800 еседен кем емес немесе 1000 мм (тұғырық ені) болуы қажет.

Бағыттаушы секция (шахталар) ені 1230 мм құрайды (1200 мм. – тұғырық көлденен қыығы, 30 мм. – тұғырық және бағыттаушы арасындағы сандылау).

Стеллаж сөрелі жеңілдетілген конструкциясы ағаш және металды жиналмалы болады. Мұндай сөрелер мұліктерді буылған түрде немесе тұтыну ыдыстарында сақтауға арналған. Стеллаждардың габариттік өлшемдері мен конструкциялары (сөре саны, ара қашықтығы бойынша) үй-жайдың өлшеміне және осы стеллаждарда сақталатын бұйымдар түріне байланысты болады. Мұндай стеллаждар 2-3 қабатты болуы мүмкін. Стеллаж ұзындығы 300 см., биіктігі 340 см. Стеллаждың бекітілуі әр 100 см сайын биіктік бойынша стеллаждың негізі есебінен жасалған. Стеллаждың негізі 25 см биіктікте, стеллаждың жоғарғы бөлігі 15 см құрайды. Стеллаж ені 100 см.

Жеке бұйымдарды сақтау үшін еденнен 25 – 30 см биіктікте болатын тақтайдан жасалған едендік стеллаждардан әзірленеді. Олар конструкцияның қарапайымдылығымен, жеңіл жинақтау, бөлшектеумен және олардың өлшемдерінің өзгеруімен ерекшеленеді. Ұзындығы 300 см. (100 см.-ден 3 секция, биіктігі 25 см және ені 100 см.).

Азаматтық қорғаныс мұлкін
сақтау, есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
8-қосымша
Нысан

Стеллаждық таңбалар

Стеллаж	№
Есепке алу карточкасы	№
Мұліктің атауы	_____
Шығарылған күні	_____
Партия нөмірі	_____
Жарамдылық мерзімі	_____
Жаңарту мерзімі	_____
Сақтауға жауапты тұлғаның қолы	_____
Келесі беті	_____

Сапаны тексеру және консервациялау

Тексеру күні	Тексеріс жүргізген тұлғаның қолы	Консервациялау жүргізген күні	Консервациялау жүргізгө тұлғаның қолы
--------------	----------------------------------	-------------------------------	---------------------------------------

Аз аматтық қорғаныс мұлкін сақтау, есепке алу, есептен шығару, кәдеге жарату қағидаларына 9-қосымша

Радиациялық, химиялық, биологиялық қорғау құралдарын сақтау шарттары

РХБҚ қуралдарының атавы	Сақтау орны		
	Сақтау орны		Төбе жән ашық алаң
	жылдызылатын	жылдызылмайтын	
Тыныс алу, тері, көз органдарын қорғаудың жеке құралдары	-	+	-
Ұжымдық қорғау обьектілері үшін аяу тазарту құралдары	-	+	-
Аяу регенерациясының құралдары (заттары, патрондар, брикеттер, жиынтықтар)	-	+	-
Аяу регенерациясының жүйесі	+	-	-
РХБ барлау және дозиметрлік бақылау аспаптары, олар үшін ЗИП жинақтары. Газдық бақылау құралдары. Қататын индикатор құралдары, реактивтер	+	-	-
Химиялық барлау және бақылау құралдары (ӘХБҚ түрінің аспаптары, химиялық зертхана, қатпайтын индикаторлық құралдар, реактивтер)	-	+	-
РХБ барлаудың арнайы машиналары *	+	-	-
РХБ қорғаудың арнайы машиналары	-	+	-
Арнайы өндеудің аспаптары мен жиынтықтары	-	+	-
Ағаш ыдыстагы және полиэтиленді қапшықтагы газды бейтараптандыратын және белсенділікті жоятын заттар	-	+	-
Темір бөшкелердегі газды бейтараптандыратын заттар мен рецептурапалар	-	-	+
Дихлорэтан	-	+	-
Пиропатрондар, тұтіндік шашкалар	-	+	-
Жөндеу үстелдері, оларды толтыру жәшіктері мен жиынтықтары	-	+	-
Жөндеу шеберханалары және электрмен қоректендіру станциялары	-	+	-
Бұйымдарға арналған ЗИП жиынтықтары	-	+	-
Иондық сәулелену көздері	-	+	-
Резенке маталы және резенке металлды қолғаптар және резенке ыдыстар	-	+	-
Құрғақ және құрғақ зарядталған аккумуляторлар және тоқтың өзге де химиялық көздері	-	+	-

Электролитпен толтырылған және зарядталған қышқылдық және сілтілік аккумуляторлар	+	+	-
Хлорпикрин	-	+	-
темір бөшкелердегі окулық имитациялық рецептуралар	-	-	+

* Жылдытылмайтын сақтау орындарында сақтауға рұқсат етіледі, бұл ретте РХБ барлау аспаптары жылдытылатын қоймаға алынады және сақталады.

Азаматтық қорғаңыс мүлкін сақтау, есепке алу, есептен шығару, кәдеге жарату қағидаларына 10-қосымша

Азаматтық қорғау мүлкін бірлесіп сақтауға жол беру

Шартты топтар	РХБҚ құрал топтарының атауы	Әртүрлі шартты топтарға жол беру
1	Тыныс алу, тері және көз органдарын қорғау құралдары. Ұжымдық қорғау объектілері үшін ауа тазарту құралдары. Жөндөу үстелдері, жәшіктер. Резенке материалдар, резенке металл қолғаптары және резенке ыдыстары, тенттар, брезенттер, қапшықтар	3,5,9,10, 14,16
2	Регенеративті патрондар және жіберу брикеттері, регенеративті заттар және жиынтықтар	жіберілмейді
3	РХБ барлау және дозиметрлік бақылау құралдары, оларға арналған ЗИП топтық және жөндөу жиынтық, Ауаның газын бақылау құралдары, оқу тренажерлары, макеттер, стендтер.	1,5,10, 14,16
4	Катты хлор бар заттар (ДТ-2, ДТС-ГК және т.б.)	5
5	Белсенділікті жоятын заттар	1,3,4,9,10, 14,15,16,17.
6	Дихлорэтан	не допускается
9	Тұтінді шашкалар және қол тұтінді граната	1,5,16.
10	Индикация құралдары (индикаторлық тұтіктер және ленталар, пленкалар және ұнтақтар). Химиялық зертханалар	1,3,5,14,15,16.
11	Иондық сәулелену көздері, окулық радиobelсенді шаш	жіберілмейді
12	Хлорпикрин, окулық имитациялық рецептуралар және окулық улы гранаталар	жіберілмейді
13	Тұтанатын-тұтіндік патрондар, пиропатрондар, химиялық дабыл белгілері	жіберілмейді
14	РХБ барлау аспаптарын қоректендіру көзі	1,3,5,10,16.
15	Химиялық әскердің арнайы машиналары, әскери анықтау құралдары	3,5,10,16.

16	Арнайы өндөу құралдары мен жиынтықтар. Арнайы өңдейтін ЗИП-тің топтық және жөндеу жиынтықтары. Ауа регенерациясының жарақталмаған жүйесі	1,3,5,9,10, 14,15.
17	Газды бейтараптандыратын рецептуралар, сілтілік натрий, моноэтаноламин	5

Нақты заттарды бірге сақтауға жол беруді анықтау кезінде көрсетілген кестеден басқа сондай-ақ жылдытылатын және жылдытылмайтын сақтау орындарында бұйымдарды сақтау шарттары талаптарын басшылыққа алу қажет.

А з а м а т т ы қ	қ о р ф а н ы с	м ү л к і н	
сақтау,	есепке	алу,	есептен
кәдеге	жарату	қағидаларына	
11-қосымша			
Нысан			

Ұзақ мерзімді сақталатын арнайы Машинаның карточкасы

210 x 297 мм-лік пішін

Арнайы машинаның нөмірі мен түрі _____

Әскери нөмірі _____, шығарылған жылы _____

Жылжу құралының түрі _____,

шасси нөмірі _____, қозғалтқыш нөмірі _____

Машина сақтауға қойылды ____ жылды “____” _____.

____ жылғы “____” №____, _____ бойынша бұйрық.

Пайдалануға жіберілгеннен бастап сақтауға қойылғанына дейінгі жүрген жолы _____ шақырым.

Келесі жөндеуге дейінгі қалдығы _____ км.

1. _____ түріндегі аккумулятор батареясы, саны ____дана.

_____ үсталған, ____ жылды “____” _____ жұмыс қалпына келтірілген.

2. Машинаны жүргізу және люк кілті _____ сақталған.

3. ЗИП жиынтығын сақтау орны _____

4. Арнайы машинаны тұрған орнында (жүрген жолы) байқау ____ жылды“____” _____

5. Арнайы машинаның қайта консервациялау ____ жылды “____” _____ жасалды.

6. Арнайы машинаның корпусы мен шанағы ____ әдісімен сақталған.

7. Селикагельдің бастапқы массасы мен құйылған күні _____

8. Шешіліп алынған кешенді бұйымдардың атауы мен сақталу орны

9. Кешенді техникалық қызмет көрсетуді жүргізудің түрі мен күні

10. Машинаға май қую:

Агрегаттар	маркасы	отыруы	күні
Отын жүйесі			
Қозғалтқышты майлау жүйесі			
Салқындау жүйесі			
Трансмиссия және арнайы жабдықтар агрегаттары			
Тежегіштердің гидравликалық жетекшісі			
Тіркесудің гидравликалық жетекшісі			

Бөлімше басшысы _____ қолы, тегі

Азamatтық қорғаныс мұлқін
сақтау, есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
12-қосымша
Нысан

Радиоактивті заттарды есепке алушың кіріс-шығыс журналы

(ашық және жабық түрде)* радиоактивті көздермен жинақталған аспаптар, аппараттар және қондырығылар**

p/ с №	Кіріс		Аспап, аппарат, қондырығы				Көз			К
	Жеткізушиңің атауы	Кіріс жүккүжат нөмірі	Көз, аспап, аппарат, қондырығының атауы	Зауыттық нөмірі	Техникалық паспорттың нөмірі, күні	Күны	Нөмір немесе партия нөмірі	Техникалық паспорттың нөмірі және күні	Саны	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
										12

Шығыс				Қалдық			Растайтын құжаттарды көрсетумен қайтарылғаны, есепten шығарылғаны, көмілгені турал белгі
Кімге жіберілді немесе қойылды	Жүккүжат немесе талап нөмірі, күні	Саны	Берілген күнгі белсенділігі	Саны	Белсенділігі		
13	14	15	16	17	18		19

Е ск е р т п е ;

* Радиактивті заттардың әр түріне бөлек парап ашылады.

** Көздермен жинақталған аспаптар, аппараттар және қондырығыларды тіркеу радиоактивті заттардан бөлек тіркеледі.

Аз ам ат т ы қ   **қ о рға ны с**   **м ү л к і н**
 сақтау,   есепке   алу,   есептен   шығару,
 к ә д е г е   ж а р а т у   қ ағ и д а л а р ы на
 13-қосымша

Сәулену мөлшерін есепке алу карточкасы

т е г і
 а т ы

әкесінің аты _____
 (Екінші беті және т.б.)

К ү н і (сәулелену мерзімі)	М ө л ш е р і (рентген, зиверт)	Бастықтың қолы, бөлімше бастығы
--------------------------------	------------------------------------	---------------------------------

Аз ам ат т ы қ   **қ о рға ны с**   **м ү л к і н**
 сақтау,   есепке   алу,   есептен   шығару,
 к ә д е г е   ж а р а т у   қ ағ и д а л а р ы на
 14-қосымша

Азаматтық қорғаныстың мүлкін сақтаудың ұсынылған шекті мерзімі

№	Азаматтық қорғаныс РХҚ құралдарының атауы	Сақтаудың ұсынылған шек мерзімі (жыл)
1	ГП-5, ГП-7, ПДФ-Д (Ш) және ПДФ-2Д (Ш) ГП-5, ГП-7, ПДФ-Д (Ш) және ПДФ-2Д (Ш) сүзгіш газқағарлар (азаматтық, балаларға арналған)	25
2	КЗД-4, КЗД-6 түріндегі балаларға арналған қорғау камералары	25
3	ДПГ-3 түріндегі қосымша патрондар	25
4	ДП-5 (А, Б, В), ИМД-5 түріндегі мөлшер қуатын өлшегіштер	25
5	ДП-22В, ДП-24, ИД-1 жеке дозиметрлердің жиынтықтары	25
6	ВПХР, МПХР, ПХР-МВ түріндегі химиялық барлау құралдары	25
7	Мына түрдегі индикатор түтіктері:	
	ИТ-44 (қызыл сақиналы және қызыл нүктелі)	3
	ИТ-45 (сары сақиналы)	8
	ИТ-36 (уш жасыл сақиналы)	6
8	ИПП-8 жеке химияға қарсы	25
9	А-336 (А-343) корек элементтері	1,5
10	145-У (1,6 ПМЦ-У-8) корек элементтері	2
11	(МПХЛ, ПХЛ-54 және т.б). зертхана	25
12	(ИП-4м, ИП-5) оқшаулау газқағарлары	25
13	P-2 респираторлары және т.б.	8
14	регенеративті патрондар (РП-4)	12

15	Корғану плаштары	25
16	Корғану шұлықтары	25
17	Корғану қолғаптары	25
18	Корғану костюмі (Л-1)	25
19	ФПУ-300 ФПУ-200, ФПУ-100 сұзгіш жұтқыштары	20
20	Барлық түрдегі газды бейтараптандыратын жиынтық	30
21	Метеожиынтықтар (МК-2, МК-3 үлгідегі)	30
22	Шектік белігілерінің жиынтығы (КЗО-1 КЗО-2)	30
23	Газқағарларты техникалық тексеру палаткалары	25
24	Жеке химияға қарсы пакеттер	30
25	Алдыналу сұзшітері (ПФП-1000, ПФ-300 үлгідегі)	20
26	Сұзгіш жұтқыштары (ФГ-70 үлгідегі)	15
27	Регенеративті партондар (РП-100, РУ-150/6 үлгідегі)	20
29	Өлшеу құралдары (ИУ үлгідегі)	25
30	Радиометрлік аппаратура (КРБГ-1 және т.б. үлгідегі)	25
31	Ұнтағы (СФ-2У үлгідегі)	30

Азаматтық қорғаныс мүлкін сақтаудың ұсынылған шекті мерзімінің аяқталуы бойынша техникалық жағдайына қарамастан, зертханалық сынауларды (тексерулерді) жүргізбей бесінші санатқа ауыстырылады және оларды жаңарту бойынша іс-шаралар жүргізіледі.

**А заматтық қорғаныс мүлкін
сақтау, есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
15-қосымша**

Азаматтық қорғаныс арнайы мүлкін бақылау-техникалық қарауды, зертханалық сынаулар мен тексеруді жүргізу мерзімдері

Мүлкітің атаяуы	Сақтау кезіндегі мерзімдік қараудың партиядан %	Зертханалық сынаумерзімділігі, сынаулар үшін зауыттық партиялардан алынған үлгілер саны,
1. Сұзгіш газқағарлар (азаматтық, балаларға арналған), балалар қорғау камералары, қосымша патрондар	Екі жылда бір рет, 2%, 2 екі жәшіктен кем емес	Бірінші рет сақтаудың кепілдік мерзімі біткенге дейін алты ə бұрын; екінші рет сақтаудың кепілдік мерзімі біткеннен кейін бес жылдан кейін және одан әрі үш жылда бір рет. Сынау - зауыттық партиядан бес газқағарлар, қосымшы патрондар мен екі балаларға арналған қорғау камералары бойынша (газқағарларын толық емес партиясын сақтау кезінде 1000 данадан 1 газқағар) жасалады.
2. Радиациялық барлау және дозиметрлік бақылау аспаптары	Бір жылда бір рет 5%	Бес жылда бір рет - тексеру және консервациялау. Сақтаудағы аспаптардың 100%.
3. Химиялық барлау аспаптары	Бір жылда бір рет 5%	Бес жылда бір рет - жұмыс қабілеттілігін тексеру, тексеру техникалық қызмет көрсету, бұйымның жинақтаушы бөлшектерін ауыстыру. Сақтаудағы аспаптардың 100%.

4. Аспалтарға арналған индикаторлы түтіктері (ӘХРК түріндегі)	Бір жылда бір партиядан 20 данадан кем емес	Бірінші рет сактаудың кепілдік мерзімі аяқталғанға дейін алғай бұрын және одан кейін жылдана бір рет (ИТ-44 – алты ай, бір рет)
5. Оқшаулау газқағарлары (ИП-4, ИП-5)	Екі жылда бір рет	Бірінші рет сактаудың кепілдік мерзімі аяқталғанға дейін біжыл бұрын, содан кейін екі жылда бір рет; партиядан 6 дана (жәшіктен үш газқағар)
6. Регенеративті патрондар және жіберу брикеттері (РП-4, РП-5, ДП-Т)	Бір жылда бір рет	Бірінші рет сактаудың кепілдік мерзімі аяқталғанға дейін біжыл бұрын, одан әрі екі жылда бір рет; партиядан 6 дана
7. Теріні қорғау құралдары (Л-1, ОЗК)	Екі жылда бір рет	Бірінші рет сактаудың кепілдік мерзімі біткенге дейін бір жыл бұрын, одан әрі екі жылда бір рет; партиядан бір бұйым.
8. Жеке химияға қарсы пакеттер (ИПП-8)	Бір жылда бір рет	Бірінші рет сактаудың кепілдік мерзімі аяқталғанға дейін біжыл бұрын, одан әрі жылдана бір рет, химиялық қорсеткіштер тексермей партиядан он пакеттен жүз пакетке дейін.
9. АҚ қорғау құрылыштарына арналған сұзгі желдету құралдары Фп-300 және т.б.	Екі жылда бір рет	Бірінші рет сактаудың кепілдік мерзімі аяқталғанға дейін алғай бұрын, одан әрі екі жылда бір рет, барынан 100%

Е ск е р т п е :

1. Сұзгіден өткізу газқағарлар ауа жіберу клапандары жарамдылығының кепілдік мерзімі (азаматтық, балаларға арналған) – 10 жыл. Жарамдылықтың кепілдік мерзімі аяқталуы бойынша одан әр қарай герметикалық міндетті түрде аустырылады.

ж а т а д ы .

2. Газқағарлар қораптарын, регенеративті патрондарды, теріні жеке қорғау құралдарын, индикатор түтіктері мен өзге де РХҚ жөндеуге жатпайтын құралдарына зертханалық сынаулар бұзылу әдісімен жүзеге асырылады. Бұзу әдісімен зертханалық сынауларды өткізгеннен кейін бұйым зертхана қорытындысы бойынша есептен шығарылады. Үнемдеу мақсатында теріні қорғау құралдары үлгілері келесі сынауға кем дегенде үш рет қолданылуы тиіс. Бұл үшін сынаудан кейін үлгілер алынған және зертханалық деп есептелетін жәшіктерде сақталады (бесінші санат). Зертханалық үлгілермен жәшіктер төрт бұрышта көлемі 12 см болатын «Л» әрпімен белгіленеді.

Азаматтық қорғаныс мұлкін сактау,
есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
16-қосымша

Нысан

БҰЙРЫҚ (мемлекеттік мекеме мен үйымның бланкі)

№

Үйымның атавы

Азаматтық қорғаныс
мұлкін шығару жөніндегі
бағалау және есептен шығару

к о м и с с и я

құр

т у р а л ы

(азаматтық қорғаныс мүлкінің атауы)

Азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау жағдайын және мерзімін қамтамасыз ету (азаматтық қорғаныс мүлкінің атауы), олардың техникалық (сапалы) жағдайын белгілеу, сақтау (пайдалану) процесінде болған зақымдануды айқындау, сондай-ақ, есептен шығаруды талап ететін жарамдылыққа (жарамсыздыққа) сапасын тексеру мақсатында

БҰЙЫРАМЫН:

1. Мына құрамда комиссия құрылсын:
Төраға – басшының орынбасары _____

К о м и с с и я мүш е л е р і :

Материалдық жауапты тұлға _____

АҚ штаб бастығы

(АҚ және ТЖ жөніндегі маман) _____

Бас бухгалтер _____

Қойма менгерушісі _____

(Т.А.Ә.)

Басшы _____

(лауазымы)

Азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау,
есепке алу, есептен шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
17-қосымша
Нысан

(үйимның атауы)

Б Е К И Т Е М И Н
(Б а с ш ы)

Лауазымы (ТАӘ), (қолы)
20__ж «__»_____

**Азаматтық қорғаныс мүлкінің
техникалық (сапалық) жай-күйінің
АКТИСІ**

Актіні толтыру күні 20__ж «__»_____

Комиссия, 20__ж «__»____ №____ бүйрықпен құрылды.

Комиссия төрағасы _____
(лауазымы) (ТАӘ)

Комиссия мүшелері: _____ (л а у а з ы м ы) _____ (Т А Θ)

Азаматтық қорғаныс мүлкін (азаматтық қорғаныс мүлкінің атауы) қарап т е к с е р д і

Азаматтық қорғаныстың мүлкін қаралу (тексеру) күжатымен танысқан кезде мыналар анықталды:

1. Құрамы және сапалық жай-күйі

2. Техникалық – пайдалану көрсеткіштері

Азаматтық қорғаныс мүлкі (әрбір түрі бойынша)

Тактикалық-техникалық сипаттамалары	Пайдалануға	Сақтауға
1. Пайдалануға берілді (күні)		
2. Пайдалануда тұрады (жылы, айы)		
3. Пайдаланғаннан бастап жұмыс істеп келеді (циклі, сағат)		
4. Мыналар белгіленді: ресурс (циклдері, сағат) пайдалану мерзімі (жылы, айы) кеңілдік жұмыс істеуі (циклі, сағат) кеңілдік мерзімі (жылы, айы)		
5. Жөндеу жүргізілді (түрі, күні)		
6. Соңғы жөндеуден кейін пайдалануда тұрады (жылы, айы)		
7. Соңғы жөндеуден кейін жұмыс істеуі (циклдері, сағат, жүрілген жолы км)		
8. Истеліп бітпеген жұмысы бар (қайта істеу): тәғайындалған ресурс бойынша пайдалану мерзімі бойынша (жылы, айы)		

кепілді жұмыс істеуі бойынша (циклдер, сағат)

жарамдылық мерзімі бойынша (жылы, айы)

3. Жинақталымы

---

4. Техникалық жай-күйі

---

5. Мерзімінен бұрын тозу немесе бұліну себептері

---

6. Комиссия ұсыныстары

---

7. Комиссия қорытындылары

М.О. _____

Комиссия тәрағасы _____
(қолы) (ТАӘ) (күні)

Комиссия мүшелері: _____
(қолы) (ТАӘ) (күні)

Азаматтық қорғаныс мұлкін сақтау,
есепке алу, есептен шыфару,

кәдеге жарату қағидаларына

18-жылдың шамашы

Нысан

_____ (ұйымның атапу)

Б Е К И Т Е М И Н
(Басшы)

Лауазымы (ТАӘ), (қолы)

20__ж «__»

(қолы), (ТАӘ)

Азаматтық қорғаныстың мүлкін (азаматтық қорғаныс мүлкінің атауы) есептен шығаруға акті

_____ жылғы «__» № ____ бұйрығымен құрылған комиссия, кұрамы:

Комиссия төрағасы _____
(лауазымы) (ТАӘ)

Комиссия мүшелері: _____
(лауазымы) (ТАӘ)

Есеп тұрған азаматтық қорғаныс мүлкін (азаматтық қорғаныс мүлкінің атауы) қарау жүргізілді. Қарау нәтижесінде төменде берілген азаматтық қорғаныс мүлкін (азаматтық қорғаныс мүлкінің атауы) сақтау (қолдану) процесінде толығымен өз қорғау қабілетін жойғаны және алдағы уақытта сақтауға (қолдануға) жарамсыз екені анықталды.

Азаматтық қорғаныс мүлкі		өлшем бірлігі	саны	тәңгемен бірлік құны	Сомасы тәңгемен	Салынған жылы	Пайдалануга берілген жылы	Кепілдемелік сақтау мерзімі	Нормативтік қолдану мерзімі, жыл	Зертханалы сынау нәтижелері
Атауы, көлемі, маркасы	шифрі									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Барлығы есептен шығаруға жатады										

Комиссия төрағасы _____
(лауазымы) (ТАӘ)

Комиссия мүшелері: _____
(лауазымы) (ТАӘ)

Құрылған мерзімі 20__ж. «__»

Азаматтық қорғаныс мүлкін сақтау,
есепке алу, есепten шығару,
кәдеге жарату қағидаларына
19-қосымша
Нысан

(Ұйымның атауы)

БЕКІТЕМІН
(Б а с ш ы)

(Т А Θ)

20__ жылғы «__» _____

**Азаматтық қорғаныс мүлкін кәдеге жаратуға тапсыру
АКТІСІ**

Негізде: ____ жылғы «__» ____ №____ есептен шығару актісі
Азаматтық қорғаныс мүлкінің иелігінде тұрған ұйымның
материалдық жауапты тұлғасы _____
(лауазымы) (ТАӘ)

Кәдеге жаратуды жүргізетін ұйымның немесе кәсіпорынның жауапты
тұлғасы
(лауазымы) (ТАӘ)

Азаматтық қорғаныс мүлкінің тізбесі

№ р/c	Азаматтық корғаныс мүлкінің атауы	Өлшем бірлігі	Түгендөү нөмірі	Партия нөмірі	Партия саны	Партиядығы саны	Тенгедегі бірлік бағасы	Тенгедегі сомасы	Ескертпе
1	2	3	4	5	6	7	10	11	12

Барлығы _____ дана кәдеге жаратуға жатады
(жазумен)

Азаматтық қорғаныс мүлкінің иелігінде тұрған материалдық жауапты тұлға _____
_____ 20__ жылғы «__»
(жазумен) (ТАӘ)

Кәдеге жаратуды тудыруши ұйымның немесе кәсіпорынның жауапты тұлғасы _____
_____ 20__ жылғы «__»
(жазумен) (ТАӘ)

Актіні бекіткеннен кейін аты аталған Азаматтық қорғаныс мүлкін
құралдарын кәдеге жаратар алдында актідегі жазбамен және толық кәдеге жарату
ж о л ы м е н с а л ы с т ы р д ы

20__ жылғы " " _____

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК